

Lietuvos nacionalinė
M. Mažvydo biblioteka

Pažaislio ansamblis. Vienas iš pačių žymiausių baroko architektūros paminklų Baltijos kraštuose.

RINKIMŲ Į JAV LB XIV TARYBĄ CLEVELANDO APYLINKĖJE REZULTATAI

JAV LB Ohio Apygardos Clevelando apylinkės rinkimų į XIV Tarybą komisija, susidedanti iš: Rimos Apanavičiūtės, Romo Apanavičiaus, Mečio Aukštuolio, Stepo Butrimo, Vla-

do Čyvo ir Petro Stungio, gegužės 12 d. susirinko Lietuvių Namuose ir, patikrinus balsavimo korteles, rado 372 balsuotojų lapelius. Daugiausia balsų gavo dr. Algimantas Čepulis 260,

toliau eina Juozas Ardys – 222, Dalia Puškorienė – 203, Ingri-
da Bublienė – 201, Pranas Joga – 176, Salomėja Šukienė – 171 ir Vytautas Staškus – 118

Rinkimų Komisija

AR PAGRĮSTAS PROF. AVIŽIENIO NERIMAS?

Praėjusį šeštadienį LA pokalbyje su pirmuoju atkurto Vytauto Didžiojo universiteto rektoriumi "Dėl ko prof. Avižienis išvažiuoja susirūpinęs, nors buvo atvykęs į šventę?", rašėme, jog VDU iškilo reali grėsmė netekti dvejų jam priklausančių rūmų Kaune. O tai, suprantama, būtų beveik tolygu universiteto likvidavimui.

Laikraščio skaitytojai, negalėdami patikėti, kad tas įmanoma, jau kelinta diena po minėto pokalbio vis teiraujasi patikslinimų. "Negali to būti!" – visi panašiai užbaigia pokalbį, dar kartą išgirdę mūsų paaiškinimus.

Gali būti ar negali – spęskite, gerbiamieji skaitytojai, patys.

Kaip matome, Kauno ta-

ryba vos ne absoliučia balsų dauguma nusprendžia pastatus prisiskirti sau.

Po gero mėnesio tarybos pirmininkas V. Grinis siunčia tarnybinį raštą "Dėl pastatų, esančių Kaune, S. Daukanto g. 28 ir Laisvės al. 53" LR Seimo pirmininkui Č. Jursėnui. Turiningą raštą lydi 5 lapų priedas – viskas tam, kad įrodytų, jog "Šių metų vasario 7 d. LR Ministras pirmininkas, potvarkiu Nr. 83 p. perduodamas keletą pastatų Vytauto Didžiojo universitetui, perdavė kartu ir pastatą, esantį S. Daukanto g. 28. Mūsų nuomone, šis perdavimas yra neteisėtas. (...)

Įvertinę realią grėsmę VDU materialinei bazei, tuoj pat į Seimo pirmininką

kreipėsi Atviros Lietuvos fondo Valdybos pirmininkė Irena Veisaitė ir Fondo vykdomasis direktorius Vytas Gruodis.

"Atviros Lietuvos fondas š.m. sausio mėnesį Kaune, Laisvės al. 53, Vytauto Didžiojo universitetui priklausančiose patalpose, įsteigė informacinį centrą, kuriame teikiama informacija apie studijas užsienyje, apie paramą mokslui ir studijoms, švietimui, kultūrai ir pan. Per šį informacinį centrą bus vykdoma paramos įvairioms sritims veikla Kaune, ir ši veikla bus plečiama. Esame dėkingi VDU vadovybei už lengvatėmis sąlygomis suteiktas patalpas.

Atviros Lietuvos fondas remia Vytauto Didžiojo universitetą, kaip ir kitas Lietuvos aukštąsias mokyklas,

(Nukelta į 3 psl.)

"ATEIK!"

Popiežius Jonas Paulius II vienam savo laiške pasaulio jaunimui džiaugėsi, kad paskutiniųjų metų radikalūs politiniai ir socialiniai pasikeitimai milijonams žmonių atidarė duris į prasmingesnį ir žmoniškesnį gyvenimą. Tuo pačiu Jis nurodė, kad šioje evoliucijoje aktyviai dalyvauja Dievo Dvasia, savo nuostabia apvaizda vadovaudama žmonijos istorijos eigai.

Šventas Tėvas todėl kviečia būti atviriems Šv. Dvasiai, kad su Jos pagalba galėtume siekti asmeninio šventumo ir, suprasdami savo krikščionišką atsakomybę, viltingai kurtume gražesnį, teisingumą ir meilę pagrįstą gyvenimą visai žmonijai.

Kristaus žadėtą Globėją – Šventą Dvasią, pasiliekančią su mumis per amžius (Jn. 14; 16-17), krikščionių bendruomenė – Bažnyčia gavo per pirmąsias Sekmines. Tačiau, kaip ganytojiškam laiške pastebi Lietuvos vyskupai, pas daugelį mūsų Ji yra lyg pelenais apnešta žarija, reikalinga smarkaus vėjo pūstelėjimo, kad sielos pelenai prasisklaidytų ir žarija vėl įsiliepsnotų. (1987 m.)

Popiežius Paulius VI, prisimindamas II Vatikano susirinkimo įžvalgą į Šv. Dvasios vaidmenį Bažnyčioje, skelbė: "Mums reikia Šventosios Dvasios, Jos šviesos, Jos jėgos; reikia Šv. Dvasios dovanų – ramybės ir jos džiaugsmo. Bažnyčiai reikia amžinų Sekminių, jai reikia ugnies širdyje, žodžių lūpose, reikia vizijos... Mums visiems reikia šventos Dvasios. Todėl visi kartu melskimės: **ateik!**" (L'Osservatore Romano, 1972.XI.29).

Prasmingų ir šventų Sekminių Jums linki

Paulius A. Baltakis, OFM

★★★★★

LIETUVOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIJOS PAREIŠKIMAS

Rusijos Federacijos gynybos ministro P. Gračiovo pareiškimas dėl galimo Rusijos karinio kontingento padidinimo Estijos Respublikos teritorijoje etninių rusų teisių gynimui gali būti suprantamas tik kaip spaudimas Estijai, siekiant priversti ją atsisakyti savo pozicijos derybose su Rusija.

Tokia Rusijos politika derybose su Estija rodo ne-

pagarbą derybų partneriui ir tarptautinei teisei bei tiems visos Europos procesams ir dokumentams, kurių narė ir dalyvė yra Rusija. Panašūs Rusijos aukštų pareigūnų pareiškimai didina įtampą regione, kelia grėsmę Baltijos valstybių saugumui.

1994.05.09.

*LR URM informacijos
ir spaudos skyrius*

★★★★★

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO OPOZICIJOS LYDERIO V. LANDSBERGIO PAREIŠKIMAS dėl Rusijos militaristų spaudimo Estijai

Palaužus Latviją, ateina Estijos eilė. Rusijos gynybos ministras naudoja atvirą šantažą, grąšindamas, jei nebus priimamos jo šalies sąlygos, apskritai neišvesti užsilikusių svetimų 2.500 kareivių iš Estijos žemės ir net griebtis papildomos invazijos. Tai iššūkis Vakarams ir kartu patikrinimas, kaip bus leidžiama elgtis su Estija, galbūt netrukus ir su Lietuva. Artimiausieji Estijos kaimynai turėtų eiti į pagalbą, primindami Rusijos militaristams ir pasauliui, jog ta kariuomenė iš Estijos privalo išeiti **besąlygiškai**; pasilikdama prieš Estijos

valią, ji patvirtins vis dar esanti **okupacinė** ir naudojama naujai agresijai rengti; savo ruožtu didelė šalis, grąšinanti mažai kaimynei ginkluota jėga, neturėtų ne prašyti į Europos Tarybą.

Visa tai keistai sutampa su Antrojo pasaulinio karo pabaigos metinėmis. Pasauliui naudinga suvokti, jog tas karas dar ne visur pasibaigė – antai Estijoje prieš jos valią tebelaikoma prieš 50 metų įžengusi svetima kariuomenė. Kai kuriose Europos sostinėse tebelaikomos užgrobtos Baltijos valstybių ambasados.

1994 m. gegužės 8 d.

Girdėta iš Vilniaus

• **BALTIJOS VALSTYBIŲ ŽINGSNIS Į VAKARŲ EUROPOS SAJUNGĄ.** Pirmadienį Liuksemburge Vakarų Europos Sąjungos ministrų sesijos metu įvykęs konsultacinio forumo susirinkimas (jis vienija Vakarų Europos Sąjungai priklausančias šalis) suteikė asocijuotų narių teises buvusiems komunistinio bloko kraštams. Jas gavo ir visos trys Baltijos valstybės.

Asocijuotomis narėmis tapusios valstybės turės teisę stebėti VES Tarybos susirinkimus, galės dalyvauti įvairioje VES veikloje. Centrinės ir Vidurio Europos bei Baltijos valstybių statusas bus panašus kaip ir asocijuotų prisijungusių valstybių, t.y. Europos valstybių, kurios yra ne ES, bet Atlanto aljanso narės (Turkija, Norvegija ir Islandija).

Asocijuotos narystės statusas – bendros Prancūzijos ir Vokietijos iniciatyvos išvada. Jo ištakos glūdi Prancūzijos, VFR ir Lenkijos pasitarime, vykusiam praėjusį rudenį. Po jo Prancūzijos užsienio reikalų ministras Alenas Žiupė (Alain Juppe) ir vokietijos užsienio reikalų ministras Klausas Kinkelis (Klaus Kinkel) VES lapkričio sesijoje pateikė šį pasiūlymą.

• **ŠIANDIEN SEIMAS PRADĖS LIETUVOS IR LENKIJOS SUTARTIES RATIFIKAVIMO PROCEDŪRĄ.** Lietuvos Centro sąjunga, jungianti liberalios ir centrinės krypties politikus bei visuomenės veikėjus, paskutinioji iš politinių partijų pareiškė pritaranti Lietuvos ir Lenkijos sutarčiai bei paragino savo atstovus Seime balsuoti už jos ratifikavimą. Vienas iš šios partijos vadovų Seimo narys Romualdas Ozolas reikalavo, kad būtų priimtas Seimo pareiškimas, įvertinantis 1920 metų neteisėtą Vilniaus ir jo krašto užėmimą. Tačiau jo, atrodo, neprireiks.

Dekretą dėl sutarties ratifikavimo Prezidentas pasirašė praėjusį ketvirtadienį. Šiandien jis pateiks jį Seimo plenariame posėdyje. Seimo pirmininkas Česlovas Juršėnas tikisi, kad gegužės pabaigoje sutartis bus patvirtinta.

• **TĖVYNĖS SAJUNGA ĮPUSĖJO PARAŠŲ RINKIMĄ DĖL REFERENDUMO, TAČIAU VALDANČIOJI PARTIJA PRANAŠAUJA NESĖKMĘ.** Per pirmąsias dvi savaites Tėvynės Sąjungos aktyvistai surinko daugiau kaip 100 tūkstančių parašų referendumui surengti. Referendume siūloma priimti konstitucinį įstatymą dėl neteisėto privatizavimo, nuvertintų indėlių ir akcijų vertės atstatymo bei teisėtvarkos pažeidimų.

Parašai pradėti rinkti balandžio 21 dieną. Referendumui paskelbti reikia surinkti 300 tūkstančių rinkimų teisę turinčių Respublikos piliečių parašų. Parašų rinkimas pastarosiomis dienomis paspartėjo. Tėvynės Sąjungos valdybos pirmininkas Gediminas Vagnorius spėja, kad šiuo metu turėtų būti apie pusę reikalingo skaičiaus.

Siūlydami referendumui įstatymo projektą, mes nesiekiame nuversti dabartinės valdžios, sako Gediminas Vagnorius. Mes tikiai norime sustabdyti kasdien vis spartėjantį žmonių skurdinimą ir atstatyti pilietinę tvarką. Pasak jo, niekas nesiruošia atimti teisėtos nuosavybės, norima užkirsti kelią neteisėtam privatizavimui, kad valstybės turtą valdančioji partija ir jos valdžios institucijos iš esmės veltui perduoda savosioms žmonių grupėms.

Gedimino Vagnoriaus nuomone, dabartinė valdžia dar bent metus turi galimybių išsilaikyti. Jos valdymo laikotarpį galėtų pratęsti Seimas, savo valia priėmęs Konservatorių siūlomą įstatymą. Gediminas Vagnorius neatmetė kompromiso galimybės, jeigu LDDP būtų pasiryžusi priimti pagrindines Konservatorių siūlomo įstatymo nuostatas. Tačiau praktika rodo, kad LDDP duotų pažadų nesilaiko, pasakė jis.

Demokratinės darbo partijos frakcijos Seime pirmininkas apkaltino Tėvynės sąjungą politinio revanšo siekimu. Jeigu referendume būtų pritarta jų siūlomam projektui, sakė jis, dabartinė valdžia turėtų pasitraukti, nes nei ji, nei kitos vyriausybės neturi ir neturės lėšų įvykdyti įstatyme numatytas programas. O toliu atvejų neišvengiami ir pirmalaikiai Seimo rinkimai.

Tačiau Justinas Karosas pranašavo tiek šio, tiek Tautininkų sąjungos inicijuoto referendumo dėl pirmalaikių Seimo rinkimų nesėkmę. Jų rezultatai, sakė jis, remdamasis sociologiniais tyrimais, mažai kuo skirtųsi nuo užpernai vykusių Seimo rinkimų rezultatų.

• **GRAŽIAUSIA LIETUVOS MERGINA IŠRINKTA STUDENTĖ IŠ KAUNO.** Gegužės 8-ąją "Miss Lietuva – 94" išrinkta vilnietė Jurga Tautkutė, studijuojanti Kauno medicinos akademijoje. Ji apdovanota kelione į Jamaiką per New Yorką ir Miami, vieno kambario butu ir japoniška kinokamera.

Iš viso uždarosios akcinės bendrovės "Akademia Femina", dienraščio "Lietuvos rytas" bei Lietuvos radijo ir televizijos surengtame baigiamajame konkurse dalyvavo 18 merginų iš Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių. Pretendenčių į grožio karalienės karūną amžius svyravo nuo 17 iki 21 metų.

• **LIETUVOS PROFSAJUNGŲ ORGANIZACIJOS PASKELBĖ AKCIJĄ PRIEŠ SKURDĄ** Penkios didžiausios Lietuvos profsajungų organizacijos paskelbė vieningą visuotinę protesto akciją "Prieš skurdą". Gegužės 19 dieną jos kviečia į mitingus prie miestų savivaldybių.

Ar apsimoka JT taikos kariuomenė?

Gegužės 5 d. Kanados televizijos CBC stotis savo žinių programoje turėjo viešus debatus, liečiančius Jungtinių Tautų organizacijos taikos priežiūros kariuomenę. Dar iš šaltojo karo dienų liko tradicija, kad Kanada parūpina didelę dalį tos kariuomenės. Kanadiečiai vis dažniau užsimena, jog reikėtų mažinti valstybės išpareigojimus tam "taikos palaikymui". Tokios nuotaikos gerokai padidėjo po dabartinių įvykių buvusioje Jugoslavijoje, kur vykstantis karas parodė, kad Jungtinės Tautos nesugeba sustabdyti Serbijos, Bosnijos ir Kroatijos bandymų didinti savo teritorijas.

Kaip netolima istorija rodo, Jungtinės Tautos, dabar turinčios 184 narių, savo 1945 m. birželio 26 Chartoje paskelbė, jog organizacijos sudaroma Saugumo Taryba bandys išlaikyti pasaulyje taiką ir saugumą. Taryba bus atsakinga už pastovumą ir tvarką visame

Akciją organizuoja Darbininkų sąjunga, Profesinių sąjungų centras, Profesinių sąjungų susivienijimas, Darbo federacija ir Profesinių sąjungų bendrija. Visos jos kartu turi daugiau kaip pusę milijono narių.

Lietuvos profsąjungos reikalauja, kad ne vėliau kaip šią vasarą būtų pasirašytas Vyriausybės, darbdavių ir profsąjungų susitarimas. Jame būtina užfiksuoti minimalų gyvenimo lygį ne mažesnį negu 140 litų per mėnesį (dabar jis nustatytas 50 litų) ir indeksuoti jį pagal gyventojų pajamų garantijų įstatymą. Minimali pareigybinė alga turi būti garantuota ne mažesnė, kaip 154 litai ir valandinis atlygis –1,02 lito, juos kartą per mėnesį indeksuojant pagal kainų indekso didėjimą. Siūloma paruošti ir įgyvendinti naujų darbo vietų kūrimo programą, jai skirti pusę užsienio kreditų. Reikalaujama nustatyti, kad minimalus darbo užmokestis nebūtų apmokestinamas pajamų mokesčiu. Darbdaviai privalo priskaičiuoti delspinigius laiku neišmokėtam darbo užmokesčiui ir pensijoms.

Akcijos organizatoriai tikisi, kad juos palaikys ir kitos Lietuvos profesinės organizacijos. "Mes nežadame versti vyriausybės, norime dialogo su ja ir darbdaviais", pabrėžia jie. "Jeigu profsąjungų reikalavimas pasirašyti sutartį nebus įvykdytas, imsime radikalių priemonių", pažadėjo Profsąjungų centro pirmininkas Algirdas Kvedaravičius. Jis paaiškino, kad tokiu atveju iškiltų kolektyvinis ginčas, kuriam esant galima skelbti streiką.

• **SKANDALINGA REKETININKŲ BYLOS BAIGTIS.** Generalinė prokuratūra priėmė sprendimą pateikti Aukščiausiam Teismui priežiūrinį protestą dėl "Centuriono" agentams paskelbto nuosprendžio teisėtumo.

Praėjusį savaitgalį Vilniaus pirmosios instancijos teismas praktiškai atmetė kaltinimus grupei organizuotų reketuotojų, prisidengusių paslaugas teikiančio kooperatyvo "Centurionas" iškaba. Kooperatyvas įkurtas užpernai, jis veikė Vilniuje. Parengtinio tardymo metu surinktus įrodymus apie turto prievartavimą, grasinimus ginklu, verslininkų šantažavimą teismas pripažino nepakankamais. Kai kurie liudininkai teisme atsisakė ankstesnių parodymų arba, pagrasinti laisvėje esančių "Centuriono" agentų, neatvyko į teismą. Kaltinamiesiems paskirtos labai nedidelės bausmės, jiems pritaikytas amnestijos įstatymas ir septyni iš devynių teistų jau paleisti į laisvę.

Dėl to spaudoje ir visuomenėje kilo audra. Respublikos Prezidentas, Aukščiausiojo Teismo pirmininkas, Teisingumo ministras iš esmės pripažino, kad nuosprendis neatitinka nusikaltimo sunkumo, tačiau pareiškė, jog tai teismo prerogatyva.

Užvakar vidurnaktį Vilniaus centre, prie Televizijos ir radijo rūmų įvyko galingas sprogimas. Sprogimo automobilis, sprogimo banga sudaužė kelias greta stovėjusias lengvasias mašinas, yra žuvusių ir sužeistų. Spėjama, kad tai teroristinis aktas. Neatmetama galimybė, jog jis įvykdytas "Centuriono" agentų, tokiu būdu atsakiusių į spaudos ir visuomenės protestą.

Rašo Algirdas Pužauskas

Iš visur apie viską

pasaulyje. Tarybos tikslams įgyvendinti bus sudaroma tarptautinė taikos priežiūros kariuomenė. Taip ir atsirado žydrųjų šalmų ar berečių kariai.

Kanadoje neseniai vyko kariuomenės teismas, nubauti keli Kanados piliečiai, buvę taikos palaikymo kariai Somalijoje, Jungtinių Tautų uniformoje. Paskutiniuose rinkimuose Kanadoje smarkiai pralaimėjusi buvusi premjerė ponija Campbell, komentatorių nuomone, pralaimėjo ir dėl to, kad ji buvo gynybos ministrė tuo metu, kai įvyko minėti nemalonumai Somalijoje. Grupė kanadiečių kareivių užmušė jauną somalių, o gynybos ministerija tą įvykį bandžiusi nuslėpti.

Buvusią šešių respublikų federacija – Jugoslaviją pakeitė nauja "Jugoslavija", susidedanti iš Serbijos ir Juodkalnijos. Ji Jungtinių Tautų buvo suspenduota

1992 rugsėjo mėn. už pilietinio karo pradėjimą. Nuo to laiko Serbija nebeklauso Saugumo Tarybos rezoliucijų. Tik aiškūs tos organizacijos ultimatumai, grasinimai pulti karo lėktuvais privertė serbų vyriausybę pasitraukti nuo Sarajevo miesto ar nuo Gorazdės.

Ne tik Kanados spaudoje, bet ir Europoje keliamas klausimas, ar reikėtų toliau Jungtinėms Tautoms eikvoti lėšas tai taikos palaikymo kariuomenei. Pripažįstama, kad kai kur, kai kada JT pasiseka įvesti ir priežiūrėti taiką. Taip įvyko Kambodžijoje, kur JT priežiūrėjo demokratinius rinkimus, apsaugojo balsuotojus. Spauda pabrėžia, kad tie laimėjimai atėjo tik po to, kai valdžios siekiančios politinės grupuotės iš anksto jau buvo susitarusios prie derybų stalo. Priešingai, Angoloje rinkimus pralaimėjusi pusė atsisakė JT priežiūroje pasiektų susitarimų ir ten karas vyksta toliau, nežiūrint Saugumo Tarybos priekaištų ir grasinimų. Kai Burundžio valstybėlėje kilo pilietinis karas, Jungtinės Tautos atšaukė savo taikos priežiūrėtojus. O iš kaimyninės Rwandos, kur skerdynėse jau žuvo ketvirtis milijono žmonių, JT Saugumo Tarybos kareiviai tiesiog pabėgo. JT generalinis sekretorius Boutros Boutros Ghali atvirai pripažino, kad Saugumo Taryba neturi nei valios nei resursų kištis į pilietinius karus.

Labai komplikuota padėtis yra buvusioje Jugoslavijoje, nes čia kovojančios šalys turi ir savo specialių draugų Saugumo Taryboje. Rusija linkusi palaikyti serbus, britai – Bosnijos musulmonus, vokiečiai palaiko kroatų, nors Vokietija nėra nuolatinė JT Saugumo Tarybos narė. Be to, jos vaidmuo Europos Sąjungoje ir NATO organizacijoje neaiškus ir dėl ginčų, ar vokiečiams galima siųsti kariuomenę į užsienius, nežiūrint kaip gražūs būtų tokio įsikišimo tikslai. Vokietijos konstitucinis teismas dar turi išaiškinti, ar vokiečiai gali tarnauti taikos palaikymo kariuomenėje.

Bet kuriuos karinius veiksmus Balkanuose turėtų įgyvendinti NATO karinės jėgos. Tokia galimybė labai suerzino Maskvos valdžią. Prie JAV ambasados vyko rusų demonstracijos, žmonės šūkavo "Clintonas – žmogžudys!", o Žirinovskis

(Nukelta į 8 psl.).

ELTA (B.B.)

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: DR. ANICETAS BUNDONIS

DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-1091

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail overseas \$100.00 yr.

Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį metams \$100.00 pusei metų \$55.00 • Atskiro numerio kaina 65 centai • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

VISTIK LIETUVA MŪSŲ DAR NENORI

Juozas Žygas

Kiek popieriaus sugadinta ir laiko yra sugaišta, pilietybės įstatymą rašant, perrašant ir jį aiškinant. Atrodytų, lyg tai tie, kurie prieš porą tūkstančių metų šv. Raštą rašė, omenyje būtų būsimą Lietuvos pilietybės įstatymą turėję, sakydami, jog "Lengviau kupranugaris pralys per adatos ausį – negu turtuolis pateks į Dangaus karalystę". Turbūt tie aprašyti turtuoliai – tai Amerikos lietuviai. Mes dar gerai angliškai nemokėdami, visus reikalus pilietybės gavimui susitvarkėme. Įvairūs popiergaliai, kuriuos mes turėjome buvo priimti be notarinių patvirtinimų ir ne būtinai Sovietų sąjungos išduoti. Žinoma, tai buvo Amerikos pilietybės reikalai, o čia kalbama apie Lietuvos, kuri yra apsištvėrusi aukštomis tvoromis ir nieko nenori išleisti.

Atrodo, net Brazauskas Lietuvos įstatymų nežino, kadangi stebisi kodėl investacijos į Lietuvą neplaukia ir kodėl išeivijos pensininkai masiniai negrįžta. Jeigu žinotų, kokias sąlygas yra sudarę, tai gal visai nesistebėtų. "Dirvoje" tilpusi Lietuvos Generalinio Konsulo Los Angeles informacija, dar palieka daug nežinomųjų. Nejaugi pats konsulas ir Lietuvos Seimo atstovai, visai net nėra girdėję ir nežino, kad daug vyresnės kartos žmonių yra gimę: Rygoje, Liepojuje, Petrapilyje, Maskvoje ir dar kažkur. Ką jiems reikia daryti? Pilietybės įstatyme visur pirmoji sąlyga yra: "7 straipsnis. Lietuvos Respublikos pilietybės įgijimo būdai. Lietuvos Respublikos pilietybė įgyjama: 1 gimus". Nėra paaiškinimų, ką turi daryti tie, kurie yra gimę ne Lietuvoje.

Minėtoje Generalinio konsulo informacijoje yra rašoma: "Turint klausimų, prašome kreiptis į Lietuvos Respublikos Generalinį Kon-

sulatą New Yorke tel...". Bet turėjusieji reikalus su konsulatu teigia, kad į telefoninius skambinimus neat-sako. Tas reikalas buvo ir ambasadoriui minėtas. Didelis sunkumas su Lietuvos įstaigomis išsiaiškinti yra todėl, kad jie mano, jog mes su "Mercedes" ar "Boing 747" iš Lietuvos į Ameriką išvykome, su savimi pasiėmę ir visus šeimos archyvus. Tikrenybė yra visai kitokia, išbėgome ne į Ameriką, bet į **degančią** Vokietiją. Ypač jaunesni vyrai, kurie buvo įvairiuose daliniuose arba buvo paimti prie apkasų kasimo, dažnai pabėgo tik su vienomis kelnėmis. Tad yra labai nelogiškas reikalavimas: "Asmenys, kurie nespėjo gauti Lietuvos Respublikos pilietybės pažymėjimo, gali atstatyti Lietuvos pilietybę pagal tėvus arba senelius. Tam jie taip pat turi pateikti tėvų arba senelių Lietuvos Respublikos pasų arba kitų dokumentų, liudijančių tėvų arba senelių pilietybę kopijas".

Taip pat labai nelogiškas yra ir šis pageidavimas: "Be minėtų dokumentų reikia atsiųsti dokumento, nurodančio asmens statusą JAV, kopiją. Tai turi būti paso pirmo puslapio su pavarde ir nuotrauka arba "Green Card" kopija". Man šiemet sueis keturiasdešimt metų, kaip esu JAV pilietis. Tačiau Amerikos paso ir "Green Card" nesu nei rankose turėjęs, nei matęs. Tad, ką man daryti? Kiek man žinoma, Amerikoje pagrindiniai ir visur naudojami dokumentai, tai: "Social Security" ir šoferio leidimas. Tiek daug tų visokių reikalavimų, kad net galva sukausi. Galbūt lengviausias būdas gauti Lietuvos pilietybę, tai reikėtų užsirašyti rusų. Tuomet gal ir Brazauskas be eilės išduotų, kaip yra padaręs šimtams rusų.

AR PAGRĮSTAS PROF. AVIŽIENIO NERIMAS?

(Atkelta iš 1 psl.)

siekdamas stiprinti jo mokslo ir studijų bazę. Fondas ypač remia VDU siekius rengti tokių sričių specialistus, kurių labiausiai trūksta Lietuvai ir kurių neruošia kitos aukštosios mokyklos. Šiuo metu svarstoma galimybė suteikti Vytauto Didžiojo universitetui svarią Kanados vyriausybės, Atviros Lietuvos fondo ir kitų Soros'o organizacijų paramą, kuri padėtų universitetui ruošti šiuo metu Lietuvai ypač reikalingus socialinės rūpybos, tarptautinės teisės, verslo ir kitus specialistus.

Mes esame susirūpinę dėl Kauno miesto tarybos ketinimų perduoti šį Vytauto Didžiojo universiteto pastatą Kauno miesto savivaldybei, kas sutrikdytų sėkmingai pradėtą Atviros Lietuvos fondo veiklą, teikiant vertingą paramą mokslinei, kultūrinei ir kitokiai veiklai Kaune.

Vincentas Kardinolas Sladkevičius rašo LR Prezidentui Algirdui Brazauskui:

"Vytauto Didžiojo Universiteto atkūrimą 1989 metais Lietuvos Katalikų Bažnyčia vertina ne tik kaip tautos atgimimo simbolį, bet ir kaip istorinio teisingumo atstatymą. Nuolat bendraudami su Universiteto vadovais laiminome jų pastangas sutelkti mokslui ir studijoms Universitete žymiausius Lietuvos ir viso pasaulio lietuvių profesorius, kurie ugdytų Lietuvos mokslui, kultūrai, švietimui ir ūkiui laisvas, kūrybingas asmenybes. Kartu su Universiteto akademine bendruomene džiaugėmės Universiteto prestižo didėjimu Lietuvos jaunimo tarpe, Lietuvos Respublikos Vyriausybės parama stiprinant Universiteto mokslo ir studijų bazę.

Mus nuliūdino žinia, kad Kauno miesto valdžia ketina atimti iš Vytauto Didžiojo Universiteto pastatus, kuriuos Universitetui atidavė atsikūrusios Lietuvos Vyriausybė. Viena iš jų – Iškūręs Teologijos – filosofijos fakultetas – vienintelis katalikiškas fakultetas Lietuvos pasaulietinėse aukštosiose mokyklose. Lietuvos Katalikų Bažnyčia jam priskiria labai didelę reikšmę.

Nuoširdžiai tikiuosi, kad Jūs, Lietuvos Respublikos Prezidentė, neleisite Kauno miesto Tarybai ir Valdybai skriausti Vytauto Didžiojo Universitetą.

Telaimina Jūsų darbus Dievas".

Ragindama daryti sprendimus, kurie nepakenktų VDU, į šią valstybės masto kauniečių bylą atsiliopė ir JAV lietuvių bendruomenės vadovybė: Liuda Avižonienė, Juozas Kojelis, Violeta Gedgaudienė, Antanas Dambriūnas, Donatas Empakeris ir Rimas Mulokas:

"Dar prieš Lietuvos nepriklausomybės atgavimą ir Kaune, ir išeivijoje kilo iniciatyva atkurti Vytauto Didžiojo universitetą, kuris buvo prieškarinės nepriklausomos Lietuvos pasididžiavimas. Vyresnioji išeivių inteligentų karta tam universitetui turi daug sentimentų, nes daugelis jų tame universitete įgijo diplomus, ir tą sentimentą perdavė jaunesniajai kartai, kuri akademinius laipsnius jau gavo Vakarų kraštų aukštosiose mokyklose. VDU atkūrimą 1989 m., suderinę nuomonės su Lietuvos akademikais, entuziastiškai dalyvavo jaunesnieji ir vyresnieji išeivijos intelektualai. Didelį įnašą į VDU atkūrimą ir ugdymą padarė Kalifornijos lietuviai, davę pirmąjį u-to rektorių Dr. Algirdą Avižienį, prorektorę Liuciją Baškauskaitę, prorektorius Emanuelį Jarašūną, doc. Živilę Gimbutaitę, prof. Cezarį Ugianskį ir daugiau profesūros. (...) "

VDU likimas sujaudino ir akademiką Vytautą Statulevičių: "Manau, kad šis konfliktas – tai tiesiog sunkiai suprantamas dalykas. Tai Kauno savivaldybės antausis išeivijai, kurios dauguma kaip tik susijusi su Kaunu, su VDU. Tikiu, kad paslapčiomis veikiantys ir, matyt, nelabai linkintys Lietuvai gero, žmonės pralaimės, o Seimas palaikys VDU".

RENGIAMAS OKEANOLOGŲ SUAŽIAVIMAS

Okeanologų suvažiavimą rengia Geografijos Institutas ir Klaipėdos Universitetas, 1995 m. gegužės 22-27 d. Pusė suvažiavimo laiko Vilniuje o kita Klaipėdoje.

Tema: **Pasaulio vandenynas ir Lietuva: geopolitika, mokslas ir ūkis.** Darbo kryptys: vandenynų fizika, jūrų inžinerija ir navigacija; jūrų ir vandenynų biologija, chemija ir ekologinės problemos; jūrų ir vandenynų geologija ir naudingos iškasenos; jūrų ekonomika ir teisė.

Suvažiavimo darbinės kalbos: lietuvių ir anglų. Apie ketinimą dalyvauti su

Negi tai įmanoma?! – neatsiteibi VDU Senato pirmininkas akademikas Aleksandras Vanagas: "Kas galėjo patikėti, kad atsiras jėgų, norinčių ir drįstančių ardyti šį mokslo ir kultūros židinį, svarbų visai Lietuvai, pirmiausia – pačiam Kaunui, nuo pačių pamatų, nuo patalpų pasigviešimo. Ir tai bandoma daryti nepaisant ankstesnių Vyriausybės sprendimų perduoti pastatus Vytauto Didžiojo universitetui. Formuojama juridinė kazuistika bei patiklių inteligentų angažavimu paremta opinija, kad minėtieji pastatai Kaune turi patekti į kitas rankas. Jeigu tai atsitiktų, VDU būtų suduotas smūgis, kuris skaudžiai atsilieptų visai Lietuvos universitetų tradicijai. Realus pavojus proga galėtų pasinaudoti, tarkim, Rektorių konferencija, kitos institucijos, parodydamos solidarumą su vienu jauniausių savo nariu – VDU. Lemiamas žodis dabar priklauso Seimui. Tikėdamas, kad išmintis ir sveikas protas nugalės, vis dėlto negaliu nutylėti nerimo dėl tokios situacijos susidarymo galimybių".

Šiandien LR Seimo plenarinių posėdžių darbotvarkėje klausimų rezerve numatytas ir LR Seimo nutarimo "Dėl Lietuvos Respublikos Vytauto Didžiojo universiteto pastatų" projekto svarstymas.

O vakar Seimo švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pirmininkas prof. Bronius Genzelis LA korespondentę patikino, jog "Kauno savivaldybės pozicija VDU atžvilgiu man yra daugiau negu nesuprantama. Mūsų komiteto nariai vienbalsiai prieštarauja Kauno savivaldybės užmačioms likviduoti VDU".

AGEP

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

ALIDCORP BENDROVĖ PADEDA LIETUVOS ŪKININKAMS

Regina Gasparonienė

1989-1990-jų metų įvykiai Lietuvoje rodė permainas. Sovietmečio prievartos ledynai ėmė trūkinėti. Tėvynei besilaisvinant, išeivijos lietuviai buvo apimti didžiulio džiaugsmo ir su tam tikru nerimu sekė įvykius Lietuvoje. Tuo metu keletas Los Angeles verslo vyrų susirinko į Lietuvį Tautiniuose namuose esantį kredito kooperatyvą pasitarti, kaip reikės padėti atstatyti Lietuvos ūkį, kai nepriklausomybė bus atgauta galutinai. Tais pirmaisiais buvo Ambrozė Žatkus, Henrikas Stevens, dr. Zigmas Brinkis, Vincentas Juodvalkis ir keletas kitų. Šiame pirmame susiėjime buvo nutarta steigti akcinę bendrovę, už parduotas akcijas sukauptą kapitalą panaudoti žemės Lietuvoje įsigijimui ar nuomavimui ir būtiniausios ūkio technikos supirkimui. Praėjus pusmečiui, į sekantį pasitarimą atėjusieji idėmiai išklause Ambrozės Žatkus, kuris 1991 metų vasarą praleido Lietuvoje, pranešimą. A. Žatkus, būdamas Lietuvoje, lankėsi Aukščiausioje Taryboje, Žemės ūkio ministerijoje ir kalbėjosi su daugeliu specialistų, su kaitik įsikūrusios Ūkininkų sąjungos vadovais.

Nebodamas rusų tankų, užtvindžiusių Lietuvos kelius (tai buvo rugpjūčio 19-21 dienos, kai Maskvą ir visą Sovietų Sąjungą drebino pučas), Ambrozė vyksta į Panevėžį, į Ūkininkų sąjungos skyrių, o iš ten į Šeduvą. Atvykęs į šią mokyklą, įsikūrusią labai graziame buvusio grafo fon Roppo dvare, jis susipažįsta su mokyklos vadovais, mokytojais ir darbuotojais, apžiūri pastatus, mokyklos turimą žemę ir techniką. Pirmasis Ambrozės uždavinys buvo rasti ir išnuomoti laisvą žemės sklypą. Toks sklypas – apie 40 ha buvo surastas ir čia pat buvo sudaryta nuomos sutartis. Į sutarties pasirašymo susirinkimą atėjo beveik visi mokyklos darbuotojai, o keli iš jų pasiprašė priimti juos akcininkais į besikuriančią bendrovę. Reikia paaiškinti, kad tokių mokyklų darbuotojai turi savo nuosavybėje po 3 hektarus žemės, kurią įsigijo už investicinius čekius. Būdami darbštūs, po 8 tarnybos valandų, jie bėga dar dirbti į savo ūkį, kad galėtų išlaikyti porą karvių ir keletą kitų gyvulių. Taip į kuriamą bendrovę nariais įstoją Pranas Kazlauskas, mokyklos direktorius (žuvęs

ALT S-gos Daytona Beach skyriaus dabartinė valdyba. Iš k. į d. sėdi vicepirm. Jurgis Janušaitis, ilgametis pirmininkas Vytautas Abraitis, vicepirm. Petras Lanys. Stovi sekretorius Kostas Žolynas ir išdininkas Pranas Damijonaitis.

Daytona Beach, Florida

IŠ ALT S-GOS SKYRIAUS VEIKLOS

Jurgis Janušaitis

Š. m. balandžio mėn. 21d. skyriaus pirmininko Vytauto ir Stellos Abraičių namuose, Palm Coast, posėdžiavo ALT S-gos Daytona Beach ir apylinkių skyriaus valdyba. Posėdyje dalyvavo: pirmininkas Vytautas Abraitis, vicepirmininkas Jurgis Janušaitis ir Petras Lanys, sekretorius Kostas Žolynas ir išdininkas Pranas Damijonaitis.

Šio posėdžio tikslas – aptarti skyriaus buvusių ir būsimąją veiklą. Praėjusio posėdžio protokolą perskaitė Kostas Žolynas. Protokolas priimtas.

Pirmininkas Abraitis plačiau aptarė praėjusių metų veiklą. Buvo dirbta. Buvo suruoštas iškilmingas, su gera programa Tautos šventės minėjimas, pagerbtas Lietuvos ambasadorius

Washingtonė Stasys Lozoraitis. Skyriui atstovauta minėjimuose, pagerbimuose, atsisveikinant amžinybėn išlydint tėvynainius. Pirmininkas visur taręs proga tinkamus žodžius.

Per pastaruosius metus skyriaus valdyba iš savo kuklaus izdo parėmė Lietuvoje tremtinius, 150 dol. Išeivijos spaudą – Dirvą, Draugą, Darbininką po 50 dol. Mirus skyriaus nariui a.a. Jonui Kapčiui, Dirvoje pareikšta šeimai užuojauta, o taip pat skyriaus vardu 50 dol auka velionis įamžintas Lietuvių Fonde.

Buvo nutarta skyriaus metinį susirinkimą ir naujos valdybos rinkimus nukelti į rudenį, o valdybos kadenciją iki to laiko pratęsti. Priežastys-nutarta pasiruošti ir suruošti Tautos šventės

minėjimą, o taip pat atidėtas į rudenį ir ALT S-gos seimas. Be to, skyriaus pirmininkas Vytautas Abraitis, vicepirmininkas Petras Lanys ir skyriaus narė Stella Abraitienė išvyksta į Lietuvą, dalyvaus Lietuvos Tautininkų Sąjungos suvažiavime liepos mėn. Po tautos šventės minėjimo bus šaukiamas metinis skyriaus narių susirinkimas ir svarstoma tolimesnė skyriaus veikla.

Šiame posėdyje valdyba nutarė šimto dolerių auka paremti dabar vykdomą Lietuvos Tautininkų veiklai paremti vaju.

Skyrius turi 26 narius. Išdininkas Pranas Damijonaitis padarė izdo stovio pranešimą. Kasoje skyrius turi 1151 dol. Izdas tvarkomas gerai.

truota pagal Lietuvos įstatymus 1992 m. birželio 15 d., su 10,000 dolerių įstatiniu kapitalu.

Ambrozė Žatkus, gerai apžiūrėjęs iš akmenų ir raudonų plytų statytus grafo namus ir rūsius, suprato ir įvertino, kaip galima panaudoti šiuos puikius gamybos plotus lietuviškų sūrių gamybai. Čia pat buvo aptartas technikos bei įrankių remontas, kavinės ir parduvės atidarymas.

Pačiais pirmaisiais darbo metais besikurianti bendrovė apdirbo, apsejo ir išaugino 40 ha plote miežius, nupirko kombainą, du traktorius, lengvą sunkvežimį, vieną trąšų išbarstymo mašiną, atidarė išnuomotame pastate parduvę, su čia pat įrengta kavine, o rudenį vėl pasėjo 20 ha žieminių kviečių. Bendrovė įsigijo pieno apdirbimo techniką ir įrankius, išpareigojo apmokyti šios mokyklos studen-

tus ūkininkavimo, gamybos ir apskaitos metodų.

ALIDCORP bendrovės pasisekimas buvo didžiulis, jis išjudino žmones, privertė patikėti savo jėgomis. Žemės ūkio ministerija paprašė įsteigti dar 52 tokio tipo bendroves kituose rajonuose, tačiau tai buvo per didelis užsakymas ką tik susikūrusiai bendrovei. 1992 m. gale mokyklai buvo palikta tik 150 ha žemės; kita žemė buvo privatizuota. Tų pačių metų pabaigoje Žemės ūkio ministerija skiria Šeduvos filialui 1 milijoną talonų sandėliui "HANGAR" nupirkti. Tad nuo 1992 metų ALIDCORP akcininkų kapitalas sudarė tik 49%, o ūkininkų ir valstybinis – 51%.

Kaip ALIDCORP dirbo 1993 metais? Tais metais buvo apdirbta iš viso 300 ha žemės, pradėtas gaminti iš saldaus pieno labai skanus "Močiutės" sūris, turintis didžiulę apylinkės miestelių

gyventojų paklausą, pradėta gaminti sviestą ir gietinę. Žemės ūkio mokykloje mokosi ūkio ekonomistai, technologai, ūkio elektrifikavimo specialistai, pieno laborantai, traktorininkai, elektromonteriai ir kt. Studentams bendrovė moka stipendijas. Lietuvos spauda daug rašo apie bendrovės veiklą ir ją komentuoja. Pagal 1994 m. vasario mėn. gautą ataskaitą, per praėjusius 1993-sius gana sunkius metus ALIDCORP gavo 48,146 litus pelno; apmokėjęs pelno mokestį 10,597 litus, grynas pelnas sudarė 37,549 lt. Ir tai nežiūrint to, kad pernai buvo sudeginta parduvė su kavine, kas padarė apie 6.5 tūkst. litų nuostolių. Šiuo metu parduvė atstatyta ir yra pelninga bendrovės nuosavybė. Visas pernai gautas pelnas buvo investuotas gamybai toliau plėsti.

(Bus daugiau)

ALIDCORP Bendrovės prezidentas Ambrozė Žatkus

Pats pirmasis žmogus, su kuriuo Ambrozė kalbėjosi apie paramą ūkiams, buvo Sąjūdžio narė Rasa Rastauskienė, supažindinusi su kiais Sąjūdžio nariais – Leonu Milčium, Mečislovu Treiniu, Jonu Račiu ir Pranu Poškum. Pokalbio metu Leonas Milčius patarė kurti prie kurios nors žemės ūkio mokyklos. Paklaustas prie kurios tą reikėtų padaryti, Milčius pasiūlė jam gerai pažįstamą Raudondvaryje prie Šeduvos žemės ūkio mokyklą.

autoavarijoje 1993-jų metų gale), Zenonas Rožėnas, agronomas, Dainius Bagočius, vairuotojas, Pranas Morkūnas, Regina Kaktienė, Vlada Žutkienė ir Irma Aleksandravičiūtė, viso 9 nariai. Išeivijos akcininkų įstatinio kapitalo dalis bendrovės steigimo metu sudarė apie 82%, o šeduviškių – 18%. Taip buvo sukurta uždaroji akcinė bendrovė ALIDCORP (American Lithuanian Investment & Development Corporation) Šeduvos filialas, kuri galutinai įregist-

"LIETUVOS GYVENTOJŲ GENOCIDO" SUTIKTUVĖS

Lietuvių tautinio kultūros fondo valdyba, 1994 m. gegužės 1 d. Balzeko kultūros muziejaus patalpose, Chicagoje surengė knygos – "Lietuvos gyventojų genocidas", I tomas – sutiktuvės. Joje dalyvavo gera šimtinė Chicagos ir apylinkių lietuvių.

Programą pradėjo ir dariniai pravedė Petras Buchas, minėto fondo valdybos vicepirmininkas – sekretorius. Inž. Jonas Jurkūnas, fondo direktorius ir pagrindinis

gražia diktija paskaitė porą ištraukų iš aptariamos knygos. Dr. Leonas Kriaučiūnas, ALTS pirmininkas, pasveikino šio susitikimo dalyvius ir pasidžiaugė, kad jo ankstesnės kadencijos (1988) metu įkurtasis fondas sėkmingai dirba. Linkėjo tolesnės sėkmės. Teodoras Blinstrubas džiaugėsi, kad fondas dirba su idealistais lietuviais ir kad tokių mūsų Tėvynėje yra. Beje, Jono Jurkūno pranešimo pagrindinės mintys išreikštos

Lietuvių Tautinio Kultūros fondo valdybos surengtoje kultūrinėje popietėje gegužės 1 d. inž. Jonas Jurkūnas supažindina svečius su knyga "Lietuvos gyventojų Genocidas, 1939-1941".

darbuotojas, gražiu sakiniu atskleidė šio fondo nueitąjį kelią ir bendradarbiavimą su Lietuvos represijų tyrimo centru, minėtos knygos leidėju, kaip ir rengėju, nes visi autoriai yra centro darbuotojai ar konsultantai. Paraleliai Jonas Jurkūnas supažindino su minimos knygos turiniu ir autoriais, kaip ir jų darbo sąlygomis. Pranešėjas akcentavo centro įstaigoje vyraujančią optimistinę, idealistinę nuotaiką ir susipratimą, nežiūrint skurdoko atlyginimo. Fondo ryšys su centru prasižėjęs 1990 m. ir nuolat stiprėja.

Dr. Laima Šimulienė

★★★★

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS PAREIŠKIMAS "LIETUVOS KOVŲ IR KANČIŲ ISTORIJS" REIKALU

ALTAS nuo pat Lietuvos okupacijos pirmųjų dienų visur kėlė Lietuvos genocido klausimą: rinko dokumentaciją, pasiekė, kad buvo sudarytas JAV Atstovų Rūmų Kersteno komitetas ir gausiai jungėsi į jo darbą demaskuojant bolševikų nusikaltimus, surengė

genocido parodą, genocido parodos eksponatus perkėlė į Lietuvą. Taip pat ALTAS leido savo leidinius, o ALTO darbuotojai prisidėjo prie kitų genocido leidinių paruošimo.

Tačiau dabar Pasaulio Lietuvių Bendruomenė ir Lietuvos Istorijos Institutas,

LTK Fondo komunikate, kuris spausdinamas atskirai.

Po programos, visi dalyviai, kaip fondo svečiai ir viešnios, vaišinosi ir paskiruose būreliuose dar ilgai gvildeno visus daugiau ar mažiau dominančius klausimus.

Lietuvių tautinio kultūros fondo valdybą sudaro: Stasys Briedis pirmininkas, Petras Buchas vicepirmininkas – sekretorius, Oskaras Kremeris išdininkas. Pastarasis, man išeinant iš Balzeko muziejaus, atskleidė, kad fondo turėtosios 40 knygų parduotos...

Mečys Valiukėnas

Knygos "Lietuvos Gyventojų Genocidas, 1939-1941" pristatymo visuomenei, suruošto Lietuvių Tautinio Kultūros fondo valdybos gegužės 1 d. Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus "Gintaro" salėje, programos dalyviai ir rengėjai. Iš kairės: J. Jurkūnas, P. Buchas, dr. L. Šimulienė, dr. L. Kriaučiūnas, S. Briedis ir O. Kremeris.

LTK FONDO KOMUNIKATAS

1988 m. gegužės mėn. 21 d. Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos seime ir Vilties draugijos suvažiavime Dayton Beach, Fla., pasiūlytai minčiai įsteigti Lietuvių Tautinį Kultūros fondą buvo pritarta ir ten pat surinkta virš \$50,000. – pasizadėjimais.

1989 m. sausio mėn. fondas buvo įregistruotas Illinois valst. kaip pelno nesiekianti organizacija.

1989 m. buvo sudaryta fondo taryba ir fondo valdyba, paruošti fondo nuostatai (by-laws) ir pateikti Internal Revenue Service įstaigai. 1990 m. gegužės mėn. Internal Revenue Service įstaiga pranešė fondui, kad gaunamos aukos yra atleidžiamos nuo federalinių mokesčių nuo fondo įregistravimo dienos. Identifikacijos numeris yra 36-3696585.

Fondo valdyba pirmiausia uždaviniais numatė:

- a) sudaryti sąlygas ir surasti tinkamus autorius lietuvių trėmimo į Sibiją ir lietuvių tautos genocido istorijai parašyti;
- b) teikti nuolatinę paramą Lietuvos universitetų bibliotekoms – siunčiant tiek periodinę, tiek mokslinę bei grožinę literatūrą;
- c) padėti lietuviams studentams stipendijomis ir kitokia pagalba.

Iki šiol fondas savo trijuose laiškuose į lietuvius čia, Amerikoje, – pirmuoju 1990 m. spalio mėn., antruoju 1991 m. spalio mėn. ir trečiuoju 1993 m. balandžio mėn. – tuos tikslus pri-

statė fondo bičiuliams ir plačiai lietuvių visuomenei. Tie laišakai buvo paskelbti "Drauge", "Dirvoje", "Laisvojoje Lietuvoje" ir "Lietuvių Balse".

Šiuos tikslus Lietuvių Tautinis Kultūros fondas vykde ir vykdo dabar.

Aleksandrui Šleiniui tarpininkaujant 1990 m. fondas susirišo su Komisija stalinizmo nusikaltimams tirti. Ši komisija truputį vėliau pasivadino Represijų Lietuvoje tyrimų centru.

Nuo pat pirmųjų kontakto dienų fondas pradėjo teikti Represijų Lietuvoje tyrimų centrui vienokią ar kitokią pagalbą. Todėl fondas džiaugiasi šiandien, galėdamas pristatyti to centro pirmąjį darbo vaisių – knygos "Lietuvos Gyventojų Genocidas" pirmąjį tomą, kuris apima 1939-41 sovietinių okupacijos metų 28,461 žiauraus išvežimo aukas.

1990 m. pradėtas fondo ryšys ir parama tęsiasi visą laiką. 1991 m. fondas kreipėsi į Represijų Lietuvoje tyrimų centrą, prašydamas rekomenduoti istoriką, kuris pajėgtų ir sutiktų ruošti okupacijos metų Lietuvos genocido istoriją, tikslesnį pavadinimą paliekant ateičiai. Po eilės teiravimųsi žodžiu, lankantis Vilniuje, ir raštu, tik 1993 m. liepos mėn. Birutė Burauskaitė, Represijų Lietuvoje tyrimo centro vadovė, rekomendavo istoriką Arvydą Anušauską pažymėdama, kad tą kandidatūrą remia centro pirmininkas prof. J. Juzeliū-

išleisdamas "Lietuvos kovų ir kančių istorijos" pirmąjį tomą, dėl savo klaidinančio trėmimų vaizdo dabar ir ateityje kenks Lietuvos reikalams.

Todėl leidėjai, nors ir vėlu, turi sustabdyti tos istorijos platinimą ir vertimą į kitas kalbas.

Šios istorijos leidėjai, spauda ir kitos visuomeninės organizacijos prašomos ateityje vengti neapgalvotos veiklos, kuri bent kuo kenktų ne tik politiniams, bet ir bendriesiems Lietuvos reikalams.

Amerikos Lietuvių Taryba
1994 m. gegužės 6 d.

nas ir centro mokslinis konsultantas prof. A. Tyla.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininko netiesioginiai mestas kaltinimai, kad jo darbe kažkas ardo vienybę – neteisingas. Ponas Nainys buvo susitikęs su Represijų Lietuvoje tyrimo centro darbuotojais ir jiems siūlęs, kad į jo "Lietuvos kovų ir kančių istoriją" įsiliėtų su savo darbais ir centras. 1992 m. gruodžio mėn. 20 d. centro vadovė apie tą pasitarimą fondą informavo, pareikšdama savo mintį, kad "mes laikytumėmės Jums duotų įsipareigojimų, vykdant genocido tyrimo programą". Fondas niekada neįtaigojo centrą, kaip jie turėtų laikytis ir nemano įtaigoti, o tik glaudžiai dirba vieni kitiems padėdami.

Paskelbęs šį savo pareiškimą, fondas negalvoja veltis į polemiką spaudoje. Iš pasakytų fondo pirminių tikslų ir duotų datų kiekvienas gali susidaryti vaizdą, ko fondas siekia ir su kuo ir kokius darbus šiandien dirba.

Represijų Lietuvoje tyrimo centras iš viso numatęs paruošti dar 5 tomus, panašios apimties, kaip ir šis pirmasis. Centras atlieka tikrai labai didelės apimties darbą, palyginus, labai nelengvomis sąlygomis. Jis reikalingas mūsų tautos ir materialinės pagalbos, o už pirmąjį "Lietuvos Gyventojų Genocido" tomą – nuoširdžios mūsų visų padėkos.

Lietuvių Tautinio
Kultūros Fondo
Valdyba ir Taryba

ATITAIŠYMAS

Dirvos gegužės 5 d. laidoje, V. Matulionio recenzijoje "Žiūrovų ir aktorių bandymų metas", pastraipą apie K. Kalikauską reikia skaityti: Kęstutis Kalikauskas (Gauras) savo išvaizda ir grąsia laikysena... Toliau kaip atspausdinta.

Už klaidą atsiprasome

KŪRYBA IR MOKSLAS

GARBĖ LORCAI, DAUGUVIETYTEI, KALVAITIENEI

Didžiulės baltos sienos, tamsūs baldai, sunkios kėdės, deganti žvakė pilnai apšviestoje scenoje... Tokiais simboliniais įvaizdžiais Hamiltono teatro Aukuras ilgametė režisierė Elena Dauguvietė – Kudabienė pradeda ispano poeto ir dramaturgo Federico Garcia Lorca (1899-1936) tragišką pasakojimą apie seną našlę Doną Bernardą, kuri tironiškai valdė savo penkių neištekėjusių dukterų likimą Andaluzijoje, ką jis lyg tai matė realiaame gyvenime savo akimis. Daug kas mano jog su šiuo savo paskutiniu veikalu Garcia Lorca pasuko iš poeto kelio į realistinę dramaturgiją. Tai nėra tiesa – jis visą laiką buvo ir liko dramatinio poeto.

Bernardos antras vyras mirė ir ji reikalauja aštuonių metų gedulo. Jos apsėdimas dėl statuso ir iškreiptas šeimos garbės supratimas veda prie savo penkių dukterų (tarp 20 ir 39 metų) tironiško pavergimo. Ponci-

Bernarda griebia šautuvą ir išbėga nušauti Pepe. Martirija tuomet pasako Adelai jog Pepe buvo nužudytas, nors iš tikrųjų jis pabėgo. Adela nubėga į savo kambarį ir pasikaria. Galų gale Bernarda, norėdama išsaugoti šeimos garbę, suklautoja tiesą ir paskelbia jog Adela mirė nesutepta.

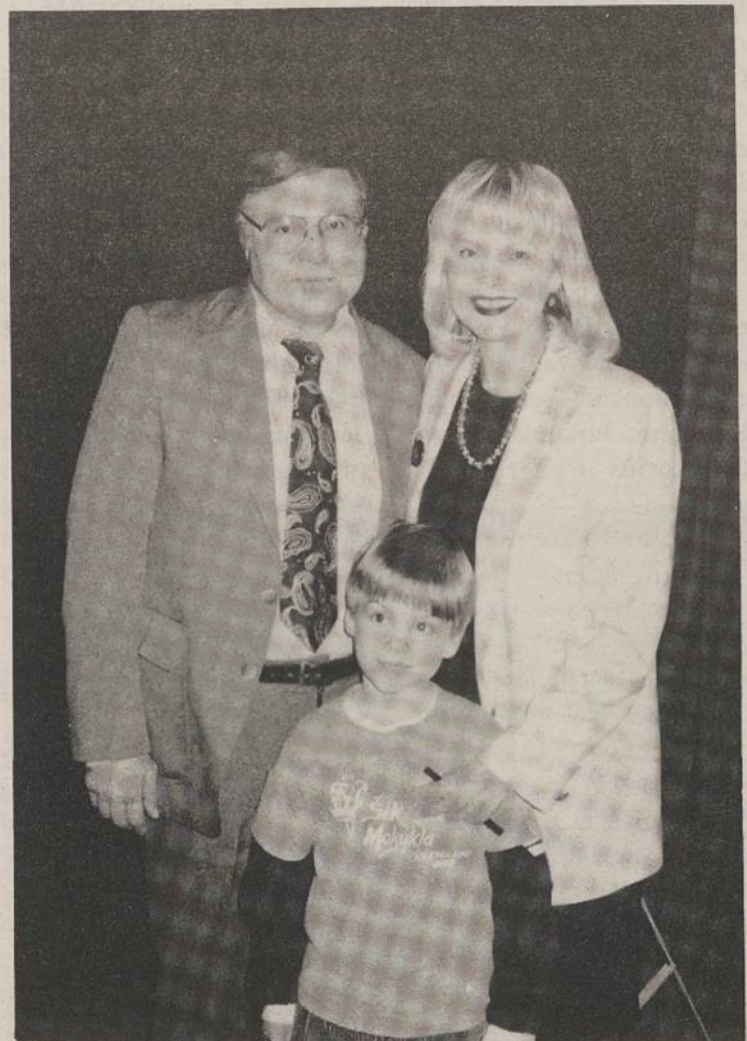
Kaip anksčiau sakiau, fotografija poeto rankose yra daugiau negu tik paprastas atvaizdas. Žiūrovai suranda Bernardos Albos namuose ne vien tik realų pasaulį vietos ir laiko atžvilgiu, bet svarbiausią konfliktą žmonijos istorijoje tarp tvarkos ir laisvės, tarp taisyklių, įstatymų ir asmeniškos laisvės. Tai yra ieškojimas utopinio pasaulio, nebūtinai netikro, kur Adela neturėtų mirti ir iš viso nebūtų tokios padėties, privedusios prie jos mirties.

Elena Dauguvietė Poncijos rolėje ir Marija Kalvaitienė Bernardos Albos rolėje pasiekė teatro aukštu-

vaidyba tą viršūnę pasiekė be jokių abejojimų.

Beje, tai yra dviejų rolių vaidinimas. Kitos rolės yra antraeilės. Ir tose antraeilėse rolėse būta ir antraeilės vaidinimo, tačiau ir Adela (Genovaitė Liaukienė) ir Martirija (Jolanta Vaičiulienė) buvo įtikinančiai veiksmingos. Tačiau neįmanoma jų išivaizduoti pakeičiant Dauguvietę ir Kalvaitienę. Kalvaitienės Bernarda protinga ir gudri kaip lapė. Ji aristokratiška ir iš pirmo žvilgsnio atrodo net humaniška. Po humanizmo priedanga slypi klasta begalinis cinizmas, žvėriška neapykanta varguomenei. Gi Dauguvietė grąžino mūsų scenai labai įvairų romantišų polėkį – tikrą teatrališkumą, parodant savo charakterį įvairiomis nuotaikomis ir spalvomis.

Hamiltono teatras aplanke Detroitą balandžio 16 d. žmonių buvo nedaug. Tegul jie išgirsta jog tai yra nepraleistinas spektaklis ir tegul šis teatras gastroliauja per visas lietuviškas koloni-

Ann Jillian – Jūratė Nausėdaitė, dr. Viktoras Stankus, Juliaus Stankaus sūnus Andrius, patenkinti Ann Jillian vaidmeniu parodoje Moterų Expo 94 Clevelande.

MOTERŲ EXPO 94

"Moterų, Expo", paroda skirta apibūdinti ir pagerinti moterų buitį Amerikoje, įvyko "Cleveland Convention Center" kovo 25-27 dienomis. Dalyvavo virš 180 verslininkų, kompanijų iš visos Amerikos su gaminiais, informacija, ir patarimais.

Lietuvei moteriai, ar bendrai lietuviams įdomiausia buvo tai, kad oficialioje programoje dalyvavo dvi lietuvės: visuomeninkė Gražina Kudukienė ir garsioji aktorė, filmų žvaigždė, dainininkė Ann Jillian – Jūratė Nausėdaitė. Jas jungė ne tik jų lietuviška kilmė bet ir jų bendra tema: kaip moteriai išlaikyti pusiausvyrą ištikus nelauktai tragedijai.

Gražina Kudukienė kalbėjo vyro netekimo tema – kaip tokioje padėtyje tęsti savo ir šeimos dvasinį bei medžiaginį gyvenimą. Ponia Kudukienės pozityvi nuotaika, pristatantė šią sunkią temą, suteikė klausytojams pavyzdį, kaip išverti vieną iš sunkiausių gyvenimo momentų.

Ann Jillian su šypsena prisistatė: "My name is Ann Jillian and I'm Lithuanian". Maloniai nuteikus klausytojus su daina, Ann toliau atpasakojo savo pergyvenimus susijusius su krūties vėžio liga. Ji ragino

moteris to išvengti, reguliariai, pasitikrinant pas savo gydytoją, dar prieš vėžio simptomų pasireiškimą.

Teko klausiti, viešo apklausinėjimo metu, kaip ji sugebėjo išlaikyti šeimos lygsvarą tokioj kryžkelėj. Ann atsakė, kad jina meldėsi ir jos vyro meilė, užuojauta ir rūpestingumas įtikino ją, kad tos ligos pasekmės jos nenuvertino. Ann jaučia, kad Dievas juos palaimino tos tragedijos momente su naujagimiu sūnum.

Po klausimų ir atsakymų Ann Jillian pakvietė šio straipsnio autorių ir jo sūnėną (Juliaus Stankaus sūnelį Andrių), Clevelando šv. Kazimiero Lituanistinės Mokyklos mokinį, nusifotografuoti su ja. Ji paklausė: "koks vaikučio vardas?" Atsakiau – "Andrius, septynių metų." Ann atsakė: "Kaip nuostabu! Mano sūnelis panašų metų ir jo vardas Andrius Juozapas." Jos žodžiai, gera lietuviška kalba paliko gilų įspūdį lituanistinės mokyklos mokinukui ir mum visiems, kad atsiekus savo profesijos viršūnes, Ann Jillian įrodė savo pavyzdžiu, kaip svarbi šeima, lietuvių kalba, savita kilmė.

Dr. Viktoras Stankus

Rašytojas Jurgis Jankus "Aukuriečių" tarpe balandžio 16, Detroite prieš vaidinimą "Bernardos Albos namai". Pirmoje eilėje: M. Kalvaitienė, J. Jankus, E. Kudabienė (Režisierė), D. Jankūnienė. Antroje eilėje: A. Žilvytienė, J. Gedrimienė, J. Vaičiulienė, G. Liaukienė, S. Liaukutė, J. Kezeliaitienė, H. Verneckienė, M. Bukšienė.

ja, šeimos tarnaitė, neapkenčia Bernardos ir gaili merginų, tačiau žinodama savo padėtį tegali vykdyti Bernardos parėdimus. Palėpė yra uždaryta senelė Marija Josefa, kuri yra lytiškai represuota ir laikoma išprotėjusia. Yra rengiamos vedybos tarp vyriausios dukters Augustijos ir jaunesnio vyro Pepe el Romano (kurio scenoje nematome), bet jauniausia duktė Adela yra begaliniai įsimylėjusi į Pepe ir prieštaraujanti iki neatsargumo. Jos sesuo Martirija irgi myli Pepe ir iš pavydo sukelia sąmyšį, kurio metu Bernarda sužino jog Adela slapta susitikinėja su Pepe.

mas. Jos puikiai atskleidė klasių skirtumą (ko pavyzdžiui pasigedau garsiaame britų pastatyme 1987 metais su Glenda Jackson ir Joan Plowright) ir sukūrė nuostabias mizanscenas (ko ypač trūko Mario Camus filme). Užklausia Elenos Dauguvietės kodėl ji pasirinko statyti tarptautinį klasiką Garcia Lorca. Jos atsakymas – patriotika nebėra šiandien tiek aktuali ir ji norėjo išbandyti savo jėgas sunkiame uždavinyje. Turiu pasakyti jog užmojis baigėsi sėkmingai. Teko matyti daug išėivijos teatro pastatymų, tačiau šis spektaklis yra jei ir ne pati viršūnė, tai moterų

jas. Prieš daug metų Lietuvoje H. Vancevičius pastatė Bernardos Albos namus. Spektaklis buvo gerai įvertintas ir susilaukė pasisekimo. Dabar ten reikalingas naujas to vaidinimo spektaklis, kuris turėtų Dauguvietės Ponciją ir Kalvaitienės Bernardą. Ir visa tai galėtų tapti nuostabiu filmu. Gi mano vaizduotėje ir atmintyje visus iki šiol matytus Bernardos Albos namų pastatymus ištrynė hamiltoniečių triumfas. Garbė Lorcai, Dauguvietytei, Kalvaitienei.

Saulius Šimoliūnas

APIE KNYGŲ LEIDYBĄ

Antanas Dundzila

Knygos mūsų visuomenėje tapo tarsi karšta, gerkle plikinanti arbata. Susidomėjimo jomis "temperatūra" pakėlė ką tik pasirodęs "Lietuvos kovų ir kančių istorijos" pirmasis tomas. Kadangi apie šį "istorinį" naujai išleistosios istorijos įvykį jau daug rašyta, tad, atrodo, būtų kur kas naudingiau pakalbėti kita tema, kuri be jokių kontraversijų – tik džiugina. Omenyje turiu Algimanto Mackaus Knygų leidimo fondą, kuris tyliai, tačiau talentingai dirba knygų leidimo darbą.

Išėivijoje lietuviškų knygų leidyba yra smukusi, ji guli (nebegalima sakyti "stovi") mirties patale. Komeracinė knygų rinka praktiškai nebeegzistuoja. Dabartiniai tiražai sukasi apie 300. Tiesa, panaši padėtis knygų rinkoje ir Lietuvoje. Tačiau Lietuvoje taip yra todėl, kad ten šiuo metu, daug kitokių bėdų ir vargo. Gi išėiviją yra apėmęs nesidomėjimas knyga ir vis mažėjantis lietuviškai pajėgiančių skaityti pirkėjų skaičius. Šie teiginiai tinka ne tik knygai, bet ir bendrai spaudai.

Šioje nykioje spaudos, o ypač knygų leidybos aplinkoje, kaip vieniša kometa, šviečia minėtasis Mackaus Knygų leidimo fondas. Jis gyvuoja su 225 nariais, kiekvieno jų metinis įnašas

yra tik \$25.00. Fondo įnašai yra mokami iš anksto, kada vadovybė atsiunčia (labai gerai daro!) mokėstinį pranešimą. Surinktais pinigais finansuojami būsimieji leidiniai. Už tą įnašą Fondo nariai turi teisę gauti knygų už \$25 į metus. Jeigu už tiek knygų neišleidžiama, galima likučius pasiimti seniau išleistomis knygomis, užsisakyti papildomus naujų knygų egzempliorius arba nusirašyti tą sumą kaip auką. Ar ne puiki sistema? – Iš anksto susimoki, metų bėgyje gauni vieną arba du leidinius, nėra biurokratijos, sąskaitų, susirašinėjimų, skelbimų, įkūrėjusio nuolatinio aukų prašymo ir t.t.

Pažymėtina, kad Fondas jau yra išleidęs 70 knygų, iš kurių 20 premijuota. 1994 metais planuojama išleisti Z. Bilaišytės "Detalių reikšmė" (eilėraščiai) ir A. Landsbergio "Du utopiškus vaidinimus". Fondui tarpininkaujant, galima užsisakyti kai kurias knygas iš Lietuvos. Žinant prekyboje su Lietuva kainų bei iš vis patarnavimo netikrumą, Fondas savo tarpininkavimo išpareigojimus bent man atliko be priekaišto. Puiku!

Dar viena, knygų mylėtojui esminė pastaba. Fondo knygos yra be išimties

gražiai techniškai apipavidalinamos. Tai irgi išskirtinas faktas. Aš būčiau linkęs kelis Fondo leidinius rikiuoti į pačius gražiausius, išėivijoje tobuliausiai atliktus spaudos darbo pavyzdžius.

Su Fondo varde glūdinčiu Algimantu Mackum mes kartu mokėmės šeštoje Schwaebisch Gmuendo gimnazijos klasėje. Jau tada, 1948-1949, jis rašė eilėraščius. (Jis taip pat gerai žaidė ir stalo tenisą.) Atvykęs į Ameriką, Algimanto Pagėgio slapyvardžiu greitai išspausdino savo pirmąjį rinkinį, "Elegijas". Gi jau vėliau išleistame savo rinkinyje jis pradeda vieną savo eilėraščių beveik pranašikais žodžiais apie dabartinę knygų padėtį:

Maldų knygos rūdyja.

Kiekvienas puslapis sunkus, kaip įkaitintas metalas.

Jeigu jų daugiau neatversiu, kaip kalbėsime?

Šių mano mąstymų išvada yra paprasta, bet praktiška: su šiuo reikšmingu knygų leidimo fondu galima susisiekti rašant AM&A Publications, c/o G. Vėžys, 7338 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629.

Ar atspėjote čia mano mintį?

(1994-IV-25)

ir Juozas pradėjo dirbti People Gas & Coke Co., kol 1975 m. išėjo į pensiją.

Tai tokia Juozo darbų chronologija, užtikrinant šeimai duonėlę ir pragyvenimą. Bet Juozo pagrindinis Aš buvo su visais lietuvišiais. Jis nenutolo nuo pasirinkto lietuviško kelio, bet priešingai dar daugiau sutapo ir lyg suaugo su savo vienminčiais. Jis ėjo, padėjo, rėmė, vadovavo, kad tik lietuviškoji dvasia nenusilptų, kad lietuviškas žodis išsilaikytų ir kad lietuviškoji malda stiprintų ir jungtų vienybėn visus geros valios

lietuvius. Šie pasakytieji žodžiai nėra skirti tik Juozo darbus pasmilkinti. Jo uolus daugelio metų darbas įvairiuose lietuviškuose baruose kalba be smilkalų.

1952-53, Juozas Žvynys išrenkamas Tautinio Akademinio sambūrio pirmininku Chicagoje.

Po Toronto suvažiavimo 1955 m., atsteigus Korp! Neo-Lithuania Amerikoje, Juozas buvo vienas iš aktyviųjų korporacijos narių.

1967 m. pradėjus steigti Lietuvių Tautinius Namus Chicagoje Juozas nuo pirmųjų dienų buvo ne vien tūkstantininkas, bet direktorius ir valdybos narys. Jis tvarkė Lietuvių Tautinių Namų atskaitomybę tuo metu kai pastatas buvo tik nupirktas ir remontuojamas. Jo nustatytos atskaitomybės tvarkos ir dokumentacijos Lietuvių Tautiniai Namai laikosi iki šios dienos.

1979 m. persikėlęs į Floridą Juozas padėjo tėvui pranciškonui kun. Degučiu kurti šv. Kazimiero Misiją ir eilę metų tvarkė tos misijos finansinius reikalus.

Dar Chicagoje gyvendamas Juozas buvo įsijungęs į Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos veiklą. Čia St. Petersburgėje Juozas kartu su Brone Mikliene 1982 m. gegužės 2 d. sukvietė į steigiamąją tos sąjungos St. Peterburgo skyriaus suisirinkimą. Steigėjais įsirašė 36 nariai. Pirmuoju to skyriaus pirmininku ir buvo pats Juozas. Šiuo metu skyrius didžiojasi 64 nariais.

Tai tik dalis mielo Juozo darbo, o kiek pavienių darbų, kaip Dirvos 75 metų jubiliejaus ruošimas, įvairių aukų rinkimas ir įvairių parengimų organizavimas.

Niekur Juozas nesiskverbė į priekį, neieškojo garbės. Niekada per ilgų metų darbą kartu su Juozu nebuvo intrigų bei nepasitenkinimų, jis savo aukštaitiško būdo švelnumu išlygindavo daug kylančių priešingumų.

Juozo gražios ir prasmingos 85 metų sukakties

proga tikime, kad Jo laimės ieškojimas kitiems davė tos laimės jo ištikimai palydovei Lialei, dukroms Rimai ir Vidai bei jų šeimoms, o taip pat ir mums visiems, kurie Juozą pažinome ir su juo bendravome.

—•—•—

Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos St. Peterburgo skyriaus valdyba surengė Juozui Žvyniui gražų ir jaukų jo 85 metų sukakties paminėjimą. Sukvietusi virš 80 suakutvininko draugų ir vienminčių kovo 23 d. į Lietuvių klubą, laukė atvykstant suakutvininko į "valdybos posėdį", nes jis nežinojo, kad tai jo pagerbimas, o visi kviestieji paslaptį išlaikė.

Pagerbimą vedė skyriaus valdybos vardu Dalila Mackalienė pradžioje padariusi įvadą šiam pagerbimui. Skyriaus narės visus skaniai pavaišino, o begeriant kavą Dalila Mackalienė pakvietė skyriaus pirmininką Antaną Jonaitį sveikinimo žodžiui. Sekantis kalbėtojas Jonas Jurkūnas pateikė suakutvininko Juozo nueitą kelią. Vacys Mazeika sveikino Korp! Neo-Lithuania vardu. Teodoras Blinstrubas pasveikino, įpindamas keletą prisiminimų su suakutvininku ir jo šeima. Irena Kriaučeliūnienė perskaitė ALTS valdybos pirmininko dr. Leono Kriaučeliūno sveikinimą. Mečys Šilkaitis pasveikino suakutvininką St. Peterburgo Lietuvių klubo vardu. Vanda Mazeikienė, sveikindama ALTS Chicagos skyriaus vardu, gražiu ir jautriu žodžiu prisiminė suakutvininko dienas ir darbą Chicagos aplinkoje.

Po sveikinimų ALTS St. Peterburgo skyriaus valdyba, įvertindama jo pastangas įkuriant skyrių ir plečiant jo veiklą, įteikė Juozui Žvyniui atžymėjimą. Savo trumpame žodyje suakutvininkas nuoširdžiai padėkojo skyriaus valdybai, visiems jį sveikinusiams ir visiems dalyviams.

JUOZAS ŽVYNYS
SUKAKTUVININKAS

Jonas Jurkūnas

Juozas Žvynys gimė skaitlingoje 6 vaikų šeimoje. Jis pats jauniausias. Nežinia ar iš gimtojo Lelių kaimo, Molėtų vls., Utenos apskrityje esančių melsvų ežerų, ar iš saulės nusidabrintų debesų, jaunas Juozas, gimęs 1909 m. sausio mėn. 4 d., paveldėjo skaidrią šypseną ir atlaidų būdą savo artimiesiems ir draugams.

Tik atėjusio į šį pasaulį Juozo gyvenimas nelepino. Po trijų metų netenka tėvelio. Užėina karas, tėvo įgytas turtas – du malūnai karo audrose sunyko ir visai šeimai prasideda sunkūs laikai. Vyriausio brolio padedamas Juozas baigia Molėtų vidurinės mokyklos keturias klases.

Veržiasi siekti ko nors daugiau. Išvažiuoja į Kauną ir įstoja į Fredos aukštesniąją sodininkystės mokyklą, bet greit įsitikina kad tai ne jo sritis. Stoja į kariuomenę atlikti karinės prievolės. Baigęs karinę tarnybą, įsidarbina Vailokaičių Ūkio banke Kaune, bet neužilgo jį perkelia į Metalų akcinę bendrovę. Bedirbdamas

Metalų akcinėje bendrovėje Juozas baigė suaugusių gimnaziją ir 1936 m. įstoja į Vytauto Didžiojo universiteto Teisų ir Ekonomijos fakulteto ekonomijos skyrių. Taip pat 1936 m. Juozas įstoja ir į Korp! Neo-Lithuania.

Dirbdamas Metalų bendrovėje ir tvirtėdamas materialiai atsistojęs ant kojų, Juozas rūpinosi savo giminėmis, jiems padėdamas. Jam turbūt buvo artimi širdžiai Korp! Neo-Lithuania garbės nario Tumo Vaižganto žodžiai "Ieškodamas laimės kitiems, laimingas pats tapau".

1938 m. Juozas vedė Leokadiją Jablonskytę, kuri buvo jo gyvenimo palydovė ir ištikima talkininkė iki šiandien.

Raudonajam tvanui kylant, Juozas su žmona pasitraukė iš Lietuvos, apsigyveno Uchtės stovykloje, anglų zonoje.

Ameriką Žvynių šeima pasiekė 1950 m. kovo mėn. Kiek pagyvene Chicago Heights persikėlė į Chicago

ALTS St. Peterburgo skyriaus valdyba, įteikusi žymenį. Iš kairės į dešinę: Aldona Česnaitė, Juozas Sulaitis, Dalila Mackalienė suakutvininkas Juozas Žvynys ir skyr. pirmininkas Antanas Jonaitis.

LIETUVIŲ TAUTININKŲ SĄJUNGOJE

Apie tautininkų veiklą iš Vilniaus praneša LTS sekretorius R. Giliauskas

• Kovo 5, 6 d. Jaunimo teatre Vilniuje vyko Tautininkų sąjungos ir Konrado Adenauerio fondo organizuota tarptautinė konferencija "Kultūra – tautos būtis pagrindas". Konferenciją atidarė LTS pirmininkas Rimantas Smetona ir Konrado Adenauerio fondo atstovė Baltijos šalyse vadovas Paulis Apinis. Pranešimus: "Tauta ir tautinė kultūra atstatant demokratine valstybę" skaitė Filosofijos, sociologijos ir teisės instituto skyriaus vedėjas, prof. habil. dr. Bronislovas Kuzmickas, "Šiuolaikinės lietuvių vertybės" – to paties instituto vyr. mokslinė bendradarbė dr. Lina Astra, "Šiuolaikinės estų vertybės" – Estijos parlamento Kultūros komiteto pirmininkas Sulev Alajoe, "Dvasinės tautos atsparumo prielaidos" – Filosofijos, sociologijos ir teisės instituto direktorius dr. Vazys Bagdonavičius, "Švietimo reforma ir tautinės savimonės ugdymas" – Pedagogikos instituto direktorius dr. Žibartas Jackūnas. Papildomus pranešimus skaitė Sigita Geda, Kazys Saja, prof. habil. dr. Steponas Ašmontas ir kiti žinomi mokslininkai, visuomenės ir kultūros veikėjai. Nutarta ieškoti galimybių konferencijos dokumentus išleisti atskiru leidiniu ir dėti pastangas pranešimuose aptartiems darbams įgyvendinti.

• Visuomenė atsiliepė į Tautininkų sąjungos kreipimąsi "Vasario 16-oji ir mes". Didelė grupė žinomų visuomenės, kultūros ir mokslo veikėjų, įvairių specialistų kovo 21 d. kreipėsi į Lietuvos piliečius ragindami burtis po Lietuvių tautininkų sąjungos vėliava ir sutelkus visų doras pastangas bei ryžtą kurti valstybę tvarkos ir teisingumo pagrindu.

Dėkojame "Dirvai", kad radote galimybę visą kreipimąsi atspausdinti kovo 31 d. numerį.

Pasirašiusieji Kreipimąsi į Lietuvos visuomenę ir atsiliepusieji į jį, balandžio 27 d. Tautininkų sąjungos valdybos būstinėje dar kartą tarėsi, kaip prisidėti prie konkretaus darbo pertvarkant valstybės valdymą, teisėsaugą, ekonomiką, socialinę rūpybą, kaip sukurti veiksmingą švietimo, mokslo, kultūros ugdymo, rėmimo ir paskatų sistemą, plėtoti gamybą ir kurti naujas

darbo vietas, sukurti šiuolaikinę kooperaciją, kaip suburti pasaulio lietuvių tautos ir valstybės darbui, saugoti ir stiprinti tautinį, pilietinį sąmoningumą.

Sudaromos kompetentingų žmonių grupės, kurios rengs atskirų sričių konkrečias programas šiems darbams įgyvendinti.

• Kovo 19 d. įvyko eilinis Tautininkų sąjungos tarybos posėdis, kuriame aptarti tautininkų pasirengimo savivaldybių tarybų rinkimų, jaunimo dalyvavimo tautinėje veikloje ir kiti reikalai. Taryba nutarė skyriams ir valdyboms palikti teisę spręsti dėl dalyvavimo savivaldybių rinkimuose principų, pasitariant su LTS valdyba ir paraginti dešiniąsias partijas aktyvioms konsultacijoms, kad būtų pasiektas susitarimas dėl bendro dešiniųjų partijų veikimo. Taip pat nutarta pakartotinai kviesti dešiniąsias partijas apsispręsti dėl pirmalaikių Seimo rinkimų ir piliečių parąšų rinkimo pradžios datos nustatymo.

Taryba patenkino jaunųjų tautininkų iniciatyvinės grupės prašymą ir įsteigė Jaunųjų tautininkų santalką – Tautininkų sąjungos padalinį, turintį juridinio asmens statusą, vėliavą ir ženklą. Tikimasi, kad Santalka pratęs priešakyje garbingai veikusios LTJS "Jaunoji Lietuva" tradicijas.

• Kovo 24 d. Seimo Lietuvių tautininkų sąjungos frakcijos seniūnas Leonas Milčius pasirašė pareiškimą dėl Valstybinės regioninių problemų komisijos ir Tautybių departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės reorganizavimo.

Lietuvos Respublikos Seimas LDDP ir Lietuvos lenkų sąjungos frakcijų balsų dauguma pritarė Seimo nario E. Raišiuočio paruošto nutarimo "Dėl Valstybinės regioninių problemų komisijos ir Tautybių departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės reorganizavimo" projekto pateikimui. Tokiu būdu buvo nutarta likviduoti dar Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo nutarimu sudarytą Lietuvos Respublikos Valstybinę regioninių problemų komisiją, ko seniai reikalavo Lietuvos lenkų sąjunga. Nekyla abejonių, kam ir kokią duoklę ar skolą šiandien moka LDDP, neaišku tik kokių

dar įsipareigojimų ar nuolaidų, ignoruojant gyvybinius lietuvių tautos interesus Lietuvos rytiniuose regionuose, LDDP yra pažadėjusi lenkų sąjungai padaryti ateityje.

Apgailėstaujant tenka pažymėti, kad šioje Lietuvos dalyje nesudarytos būtinausios sąlygos lietuvių palaikyti, puoselėti ir ugdyti, lietuviai vis dažniau atleidžiami iš darbo, o naujų lietuviškų mokyklų ar kultūros centrų statybai Vyriausybė ir prolenkiškos savivaldybių tarybos atsako: "Ne!"

Valstybinės regioninių problemų komisijos prie Lietuvos Respublikos Seimo nuostatų projekte buvo pabrėžtas būtinumas tirti tautiečių, gyvenančių etninėse lietuvių žemėse ir vidurio Europos bei Rytų kraštų lietuvių problemas bei siūlyti būdus joms spręsti, tačiau nutarimo projekte apie tai netgi neužsimenama. Seimo Lietuvių tautininkų sąjungos frakcija pareiškė, kad ji nepritaria priimtam Seimo nutarimui, laiko jį žalingu lietuvių tautos interesams ir išpėjo valdančiąją LDD partiją bei jos sudarytą Vyriausybę dėl atsakomybės už visas galimas neigiamas pasekmes vykstant anksčiau minėtą nutarimą, nesugebėjimą ar nenorą rūpintis savo tautos žmonėmis ir jų reikėmis, pirmiausia Lietuvos rytiniuose rajonuose bei kitose etninėse Lietuvių žemėse.

Štai, kurie padeda išlaikyti lietuvišką laikraštį

**A t n a u j i n d a m i
prenumeratą ir kitomis
progomis Dirvai auکوjo:**

Jurkūnas L., La Grange	20.00
Varekojis M., Chicago	10.00
Adomaitis D., Chicago	10.00
Valavičius A., Chicago	10.00
Valys W., Roswell	20.00
Bėžys J., Canada	5.00
Vileniškis I., Wayland,	100.00
Bakšys J., So. Boston	15.00
Valiukėnas M., Brockton	5.00
Klimas S., Little Falls	5.00
Stankaitis J., Chesterland ...	20.00
Vaičiūnas D., Cleveland	5.00
Petrauskis A., Rocky River .	20.00
Palubinskas K., Cleveland .	10.00
Pesys A., Dearborn Hts.	5.00
Kriščiūnas M., Canton	20.00
Bagdonienė H., Oak Lawn .	25.00
Dabrila K., Chicago	5.00
Paulius S., Chicago	5.00
Siliūnas B., Chicago	20.00
Gasparaitis B., Tamarac C. ..	5.00
Škėma J., Gulfport	5.00

**Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame**

Iš visur apie viską

(Atkelta iš 2 psl.)

reikalavo, kad Rusija bombarduotų NATO miestus, jei NATO karo lėktuvai pradėtų daužyti serbų pozicijas. Maskvai reikalaujant, sudaryta vadinama "kontaktų grupė", kurioje yra JAV diplomatas Bosnijos reikams Charles Redman, Rusijos diplomatas Vitalij Čurkin ir atstovai iš Europos Sąjungos: Britanijos, Prancūzijos ir Vokietijos atstovai. Jau kalbama, kad tos grupės planuose yra sumanymas organizuoti Bosnijos klausimui spręsti "viršūnių susitikimą" tarp prezidento Clintono, Jelcino ir kitų valstybių galvų.

Pasaulio vadams ieškant išeities iš Balkanų kraujo praliejimo, Jungtinių Tautų kritikai nurodo, kad lėšos, išleidžiamos JT kariuomenės išlaikymui galėtų būti geriau sunaudojamos. Prie Izraelio sienų dar laikoma 1,269 "žydriųjų šalmų" kareiviai. Izraelis, paprastai, ignoruoja tą kariuomenę. Kai reikėjo pulti Libaną, Izraelio kariuomenė tik paprašė JT dalinius pasitraukti nuo kelio. Tie taip ir padarė. Po karo veiksmų Libane Izraelis savo pasienyje įsteigė savo "saugumo zoną" Libano teritorijoje ir nusamdė Libano karių dalinius tą zoną prižiūrėti. Pirmieji JT taikos kareiviai buvo atsiųsti saugoti Izraelio dar 1948 m. Jų išlaikymas kainuoja per metus 62 mil. dol.

Kipro saloje taiką tarp turkų ir graikų prižiūri 1964 m. atsiųsti 1,235 Jungtinių Tautų kareiviai, jų išlaikymas kainuoja 47 mil. dol. Jugoslavijoje nuo 1992 m. kovo mėn. JT kareiviai, kurių ten yra 30,500, kainuoja 1.2 bil. dol., Somalijoje laikoma 22,289 kareivių, jų kaina – vienas bil. dol. Tarp Indijos ir Pakistano dar tebesaugo taiką 39 JT stebėtojai, jie čia nuo 1949 m. Ši priežiūra Jungtinėms Tautoms kainuoja 8 mil. dol. per metus. Panaši padėtis: Haiti, Angolaj, Salvadore, Kuvaite, Vakarų Sacharoje, Liberijoje, Mozambike. Kaina – 564 mil. dol. kasmet.

TRUMPAI

• Ekonominis atoslūgis mažai palietė Pietų Amerikos šalis per preėjusius 3 metus. Argentinos metinis prieaugis siekė apie 8 proc. Gera pasirodė Čilė ir Kolumbija.

• Rusijos degtinės gamintojams labai pakenkė importas iš užsienio. Didžiausia degtinės gamintoja tapo Vokietija, o populiariausi pavadinimai: "Gagarin", "Troika", "Smirnovs-

kaja", ypač "Rasputin". Maskvos Cristall įmonė, kuri gamina: "Ruskaja", "Stoličnaja" ir "Pšeničnaja" dirba tik vieną pamainą. Rusai toliau geria degtinę. Statistika sako, jog kiekvienam vyrui, moteriai ir vaikui degtinės per metus tenka apie 15 litrų. Populiariausi pavadinimai: "Juodoji Mirtis" ir "Terminator".

* Japonija savo prekyboje su JAV pernai turėjo 51 bil. dol. perteklių. Pirmąsyk panašus perteklius atsirado prekyboje su Kinija, Pietų Korėja ir Pietryčių Azijos šalimis, – net 56 bil. dol.

* Vokietijoje pasklido gandas, kad Britanijos galvijai susirgo "pasiutlige". Sustojo jautienos importas. Britų premjeras John Major net pasikeitęs su kancleriu Helmut Kohl "stipriais žodžiais" paskutiniame susitikime. Gegužės 6 d. Britanijos karalienė Elzbieta ir Prancūzijos prezidentas Mitterrand iškilmingai atidarė po jūra einantį tunelį, jungiantį abi šalis. Tunelis pradės pilnai veikti spalio mėnesį. Pradedant statybą, buvo galvota kad tunelis kainuos 4.7 bilijonų britų svarų. Paaiškėjo, kad kaina sieks daugiau 10 bil. sv.

* Kubos diktatorius Fidel Castro pakvietė apie 200 kubiečių pabėgėlių, gyvenančių JAV-se, daugiau siai Floridoje. Jų draugiškas priėmimas suskaldė kubiečių organizacijų, kovojančių prieš komunizmą, vienybę. Sugrįžę iš Kubos svečiai kai kur net buvo apstumdyti, spauda kaltina juos bendradarbiavimu, pataikavimu diktatoriui.

* Taivano vyriausybė paskelbė sustabdanti investicijas Kinijoje, nes įtariama, kad turtingų taivaniečių pramoginė jachta buvo nuskandinta Kinijos karinio laivo. Kinai apiplėšė ir nužudė 24 taivaniečius, paskui skelbė nieko apie tą jachtą nežiną.

* Floridoje kandidatūrą į Kongresą iškėlė p. Rodman, ponios Hillary Clinton brolis. Spauda tuoj patyrė ir paskelbė, kad jis niekad pats nebalsavo ir dabar tikisi laimėti dėka savo sesers populiarumo. Kiti pavadino jį, "Billy Carter, baigusiu teisę". Kaip daugelis prisimena, prezidentas Carteris turėjo blolį Billy, kuris buvo pagarsėjęs ne tik savo benzino stotele, bet ir savo geriamu alum, kuris per jį išgarsėjo visoje Georgijos valstijoje.

BAIMĖ

Vladas Vijeikis

Mano draugas Florijonas buvęs ugniagesys. Tad žodžio "baimė" lyg ir neturėtų būti jo žodyne. Bet kažkaip nei šio nei iš to, paklausiau.

– Florijonai, neišsizeisk, bet ar tu kada nors pajutai baimę?

– Ko čia įsižeidinėti. Žinoma, kad jutau baimę ir dar ne vieną kartą.

– Ar gaisrus gesindamas, kada tavo gyvybė buvo pavojuje?

– Visai ne. Kitokiais atvejais. Jeigu nori iš mano biografijos. Tai, kai pirmą kartą vedžiau merginą šokti. Drebebėjau kaip drebulės lapas. Žinai, tos iš žalčių karalienės pasakos. Taigi baisiai baiminausi, užlipau ant kojos bent keletą kartų. O buvau tą prakeiktą šokių išmokęs iki paskutinių baletu taisyklių. Pribijau policijos. Tą baimę gal iš Lietuvos atsinešiau. Ir kaip nebijosi, jeigu Kaune policininkus faraonais vadinome. Čia Amerikoje sustabdė mane policija nebeatsimenu už ką. Tai aš, demokratinio krašto gyventojas, sakau jam: "ko čia man pamokslus rėži (angliškai). Aš tau algą moku" Nesuprato mano demokratinės išraiškos. Du tikečius parašė. Tai va. Dabar bijau.

– Na žinoma, valdžios reikia pribijoti. Visko tau gali pridaryti.

– Jeigu nori daugiau žinoti, tai dar pasakysiu. Baisiai bijojau pasipiršdamas savo dabartinei žmonai. Baimė liežuvį buvo sukausi. Bet ji padėjo. Sako: "ar nenori man pasakyti, kad nori mane vesti?" Tai aš tik pravebliojau kažką nelabai suprantamo. Bet ji suprato. Sako: "Dabar reikia eiti pas tėvą atsiklausti. Nei aš jo klausysiu nei ką, bet tokia šeimos tradicija". Na, manau tradicija yra labai gerbtinas reikalas. Nutempė mane pas tėvą. O tas

susiraukęs sėdi. Bijau ką pasakyti. Bet manoji viską išaiškino. Tėvas klausia: "Kiek uždirbi?" Aiškiai buvo patyręs šiuose reikaluose. Aš vėl mikčioju. Ir be reikalo. Paskui sužinojau, kad tėvas džiaugiasi, kad kas nors jo dukterį ima. Koks finansinis atpalaidavimas. Tik apsimeta. Kai pradėjau važinėti automobiliu, baisiai bijojau pasukti į kairę. Kelis blokus apvažiuodavau, kad galčiau galimybę į dešinę pasukti. Labai bijau Internal Revenue Service. Moku mokesčius ir dar pridedu dėl šventos ramybės, bet ką gali pasitikėti komputeriais. Paspaus ne tą mygtuką ir šaukia tave aiškintis. Ir aiškin- kis, kada kinkos dreba nors ir nekaltas.

– Tai vis praeitis, dabartis. Bet ateityje nieko nebijai? – norėjau savo draugą padirginti ir išvesti iš tų baimių verpeto.

– Bijau, kad manęs neišstatytų į Lietuvos prezidentus. Jeigu išrinktų, kaip galėčiau tą maišatį sutvarkyti, kurią Brazauskas su savo sėbrais sukūrė. Baisu.

Pasikalbėjus su Florijonu paaiškėjo, kad baimė mus lydi visą gyvenimą.

Lopšyje gulėdamas bijai, kad tavęs nepapenės ir tu nukeipsi, negalėdamas ateityje balsuoti. Vaikų darželyje bijai, kad mamytė neatvažiuos tavęs pasiimti namo. Pradžios mokykloje bijai mokytojų ir už tave stambesnių. Gimnazijoje bijai mokytojų ir blogų pažymių, taip pat tėvo, kada reikia parodyti savo atsiekimus. Universitete bijai, kad neprarastum pinigų, kuriais tu apmoki savo mokslą ir taip pat vieną kitą alų. Gavęs tarnybą, bijai viršininko. Tapęs viršininku bijai, kad neprarastum geros vietos. Įsigijęs namą bijai, kad nepakiltų mokesčiai vandeniui, elektrai, dujoms ir dar

FILATELIJA

Antanas Bernotas

1. JAV paskutiniu laiku pradėjo išleidinėti iki šiol neįprasto apiforminimo pašto ženklus – vadinamus "self-sticky", tai yra tokius, kuriuos norint priklijuoti nereikia drėkinti, pakanka tik nuplėsti nuo kortelės ir pridėti ant voko ir prispausti – jis pats prilimpa. Tie ženklai paprastai būna prilipinti ant kortelės po 16 vienetų, neperforuoti, t.y. nedantyti, tik perkapati linijomis, o antroji pusė patepti tam tikrais klijais, kurių drėkinti nebereikia. Iki šiol JAV paštas jau yra išleidęs keletą tokių pašto ženklų – visi po 29 centus, ant kurių parodyta širdis, rožė, erelis, fakelas, voverė ir kitkas. Čia dedame tokį vieną pašto

ženklą, ant kurio yra parodytas pušies medžio kankorėžis.

nenumatytiems dalykams. Susipykęs su žmona bijai, kad nesiskirtų ir nenuskustų iki gyno kaulelio. Veikdamas visuomenėje labai privengi blogų atsiliepimų laikraščiuose. Būdamas draugijos pirmininku bijai, kad neišrinks sekančiam terminui. Gerai išgėręs bijai, kad žmona neužuostų. Žvilgtelėjęs į atraktyvią moterį, bijai kad žmona nepastebėtų.

Ir kaip gali išskaičiuoti visas baimes. Atsigulęs mirties patale, bijai kad vėlniai tavęs į peklą nenugabentų. Bet tai jau paskutinė baimė.

2. Vasario mėn. 5 d. buvo išleistas kitas 29 centų pašto ženklas neįprasta proga ir taip pat neįprasto piešinio. Jis skirtas paminėti kiniečių Naujiems Metams, kurie kaip tik išpuola vasario pradžioje. Piešinyje parodytas stilizuotas šuo ir įrašai kiniečių kalba ir angliškai: "Happy New Year, 29, USA". Spausdintas tamsiai raudona ir geltona spalvomis. Prisimintina, kad

pernai buvo išleistas kitas tokia pat proga pašto ženklas, tik kitokio piešinio – tada buvo stilizuotas gaidys.

LIETUVA prieš kiek laiko išleido kelis pašto ženklus su didesnių krašto miestų herbais. Čia dedame 50 centų pašto ženklą su Klaipėdos miesto herbu.

Klaipėda, kurią vokiečiai vadina Memel, o visą kraštą Memelland, jau senovėje pateko į vokiečių rankas ir buvo tolimas Rytrusių užkampis prie Baltijos jūros. Vokiečių rankose Klaipėda

išbuvo iki I Pasaulinio karo pabaigos, kada nugalėta Vokietija buvo skaldoma gabalais, ir pasiliko aliantų rankose. 1923 m. sausio mėnesį, po sukilimo Klaipėdos kraštas grįžo prie Lietu-

vos. Lietuvos laikais, būdama vienintelis jūros uostas, Klaipėda labai išsiplėtė ir padidėjo: uoste buvo pristatyta naujų įrengimų ir pastatų, o uostan plaukiojo jau savi Lietuvos prekybos laivai.

VOKIETIJA praeitų metų pabaigoje išleido 1 markės pašto ženklą, kuriuo paminima 750 metų sukaktis nuo šventosios Jadvygos mirties. Pašto ženkle piešinyje parodyta šv. Jadvyga su būriu vienuolių prie bažnyčios durų.

Jadvyga (vokiečiai ją vadina Hedwig, lenkai Jadwiga), gyveno 1174-1243, buvo Silezijos kunigaikštystė, o jos tėvas Tirolio ir gretimų žemių valdovas. Vos 12 metų turėdama buvo apvesdinta su Lenkijos ir Silezijos kunigaikščiu Henriku I ir turėjo šeimą. Šios vedybos turėjo didelę įtaką platinant krikščionybę dabartinės Lenkijos ir Silezijos žemėse. Įsteigė keletą vienuolynų, tarp kurių Naumburgo, Breslau, Trebnitzo ir kitur. Jauna likusi našlė, paskutinius keleta savo gyvenimo metų praleido Trebnitzo vienuolyne. Dėl švento savo gyvenimo ir veiklos platinant krikščionybę, 1267 m. buvo kanonizuota šventąja. – Pastaba: Šios Jadvygos nemaišyti su kita Jadvyga, kuri buvo Lietuvos Did. Kunigaikščio Jogailos žmona.

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES

available – worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO E. EUROPE

passports • visas
prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY FOR OVER
35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE, INC.

2129 KNAPP STREET, BROOKLYN NY 11229

FAX 718-769-3302 Telex 216 282

VASAROS KAINOS Į LIETUVĄ

Birželio 15 – rugsėjo 15

Iš New Yorko ar Chicagos į Vilnių ir atgal

Iš Vilniaus į Chicago ar New Yorką ir atgal

\$ 730.00 plius mokesčiai

Kai kurioms dienoms bilietai jau išparduoti. Kainos žemesnės prieš birž. 15 ir po rugs. 15.

Grupinės kelionės į DAINŲ IR ŠOKIŲ ŠVENTĘ:

Birželio 29 – liepos 13 iš Newark N.J.

Birželio 30 – liepos 13 iš JFK (New York)

Kaina \$1,893.00

[Kainą įeina: lėktuvo bilietai, viešbučiai (Vilniuje, Kaune, Palangoj); visi pervėžimai; maitinimas 3 kartus kasdien; bilietai į Dainų ir šokių šventę; pilna ekskursijų (sightseeing) programa; visi įėjimo mokesčiai; gidai lietuvių ir anglų kalba; bagažų nešiojimas; patarnavimo ir kiti mokesčiai.

VYTIS TRAVEL

2129 Knapp St.

Brooklyn NY 11229

Tel. 718-769-3300

1-800-77-VYTIS

44-SIOS Š. AMERIKOS LIETUVIŲ SPORTO ŽAIDYNĖS DETROITE

Kaip jau anksčiau buvo skelbta, 44-sias Š. A. Lietuvos Sporto Žaidynes vykdo Detroito Lietuvos Sporto Klubas Kovas, 1994 m. gegužės 27-29 d.d., Detroito, Mich.

Pagal preliminarinės registracijos davinius, 44-se žaidynėse bus vykdomos šios sporto šakos: Krepšinis, tinklinis, ledo ritulys, lauko tenisas ir kėgliavimas (Bowling). Anksčiau planuotos stalo teniso pirmenybės nebus vykdomos dėl nepakankamo susidomėjimo.

Krepšinis vyks šiose klasėse: vyrų A, vyrų B, moterų ir jaunių A (1975m. gimimo ir jaunesnių). Vyrų A ir B krepšinis prasidės penktadienį, gegužės 27 d, ir tęsis šeštadienį ir sekmadienį. Moterų ir jaunių A varžybos vyks tik šeštadienį ir sekmadienį.

Tinklinio varžybos vyks vyrų ir moterų klasėse, tik šeštadienį ir sekmadienį.

Krepšinio ir tinklinio varžybų tvarkaraštis ir salių adresai bus paskelbta po galutinės komandų registracijos.

Ledo ritulio pirmenybės vyks tik vienoje vyrų klasėje, neriboto amžiaus. Bus žaidžiama Icebox Ice Arena, 21902 Telegraph Rd., Brownstown, Mich., prie I-275 ir Sibley. Turnyras vyks šeštadienį, nuo 10:00 AM iki 2:00 PM ir sekmadienį, nuo 10:00 AM iki 3:00 PM. Turnyro vadovas – Gytis Udrys, tel. 313-663-0172.

Lauko teniso pirmenybių programa: Vienetai – vyrų A (neriboto amžiaus), vyrų B (neriboto amžiaus, vyrų 35-44 m., vyrų 45-54 m., vyrų 55-64 m, vyrų 65 m. ir vyresnių, jaunių 18 m. ir

jaunesnių; moterų (neriboto amžiaus), moterų 35 m. ir vyresnių, mergaičių 18 m. ir jaunesnių. Dvejetai – vyrų ir mišrus (neriboto amžiaus). Lauko teniso varžybos vyks šeštadienį ir sekmadienį, tačiau, reikalui esant, gali būti pratęstos iki pirmadienio. **Tenisas** vyks Schoolcraft College, 18600 Haggerty Rd., Livonia, Mich. Pradžią: šešt. 9:00 AM.

Lauko teniso dalyvių registracija – iki gegužės 21 d. imtinai, pas lauko teniso varžybų vadovą, šiuo adresu: Dr. Algis Barauskas, 3018 Patch Dr., Bloomfield Hills, MI 48304. Tel. 810-258-6535.

Kėgliavimo pirmenybės bus komandinės ir individualinės. Komandą sudaro 4 mišrios lyties žaidėjai-jos. Dalyvių skaičius ir amžius neapribotas. Kėgliavimas vyks tik šeštadienį, gegužės 28 d., Bel Aire Lanes, 24001 Orchard Lake Rd., Farmington, Mich. Tel. 810-476-1550. Pradžią 12:00 val.

Kėgliavimo dalyvių registracija – iki gegužės 21 d. imtinai, pas kėgliavimo varžybų vadovą, šiuo adresu: Algis Čerekas, 11036 Guy Ct., Warren, MI 48093. Tel. 810-573-7133. Fax: 810-573-8315.

Visi žaidynių dalyviai privalo būti atlikę 1994 m. metinę ŠALFASS-gos narių

registraciją savo sporto apygardose ar Centro Valdyboje.

Smulkios informacijos pranešamos visiems ŠALFASS-gos klubams. Dėl papildomų informacijų galima kreiptis į sporto klubus ar tiesioginiai į organizacinio k-to pirmininką Algį Rugienį bei atitinkamų sporto šakų varžybų vadovus.

ŠALFASS-gos
CENTRO VALDYBA

Skaitykit ir platinkit
DIRVA

TRANSPAK MAISTO SIUNTINIAI

Talpintuvai į Lietuvą siunčiami kas savaitę.

Skubiems siuntiniams – AIR CARGO

Pinigai pervedami doleriais

Maisto siuntiniai, nuo \$39 – iki \$98.

RŪTA DEGUTIENĖ 216 943-4662

28262 Chardon Rd. Willoughby Hills, OH 44092

TRANSPAK Dirbame nuo 1987

2638 W. 69th Street CHICAGO, IL 60629 Chicagos tel. 312 436-7772
Populiariausias dienraštis Lietuvoje – "Lietuvos Rytas", metams \$149 oru.

"CENTRO KUBAS"

Tikrų lietuvių nekilnojamojo turto biuras iš Vilniaus siūlo:

- 1) įsigyti butus (apartamentus);
- 2) pastatyti namą ar butą Vilniuje;
- 3) nupirkti Nacionalinėje Vertybinių popierių biržoje Lietuvos komercinių bankų akcijas, teikiančias iki 70% metinių dividendų.

Sutvarkysime visus juridinius pirkimo-pardavimo dokumentus.

Asmeniškai atsakysime į visus klausimus, atsiųsime grafines ar foto medžiagą.

"Centro kubas" Pylimo gatvė Nr. 12 2001 Vilnius
Lithuania tel. (370-2) 22-70-90, 22-78-41, fax 61-46-24

NEW YORK Į RYGĄ

\$
279
nuo

Kelionė į vieną pusę, perkant
bilietą į abi puses

Taupios Kelionės Į Pabaltijį

TAUPYKITE LAIKĄ... tiesioginė kelionė iš New Yorko Kennedy aerodromo iki Rygos (Latvija). American Trans Air yra greičiausias keltas į Pabaltijį!

TAUPYKITE PINIGUS... palyginkit ir sutaupysit keliaudami su American Trans Air. Jums geriausias aptarnavimas ir prieinamiausia kaina!

KAINA Į VIENĄ PUSĘ IŠ ŠIŲ MIESTŲ:
(Persėdimas VIA New Yorko J.F.K.)

Atlanta nuo	\$411	Detroit nuo	\$344	Philadelphia nuo	\$324
Boston nuo	\$279	Los Angeles nuo	\$397	Pittsburg nuo	\$329
Cleveland nuo	\$370	Miami nuo	\$419	Seattle nuo	\$399
Chicago nuo	\$434	Minneapolis nuo	\$329	San Francisco nuo	\$397

Ar Jūs skrendat biznio reikalais, ar pasimatyti su gimine, Jūs norit ten nukeliauti kuo greičiau. Nereikia persėsti į kitą lėktuvą, nereikia be reikalo išleisti dar daugiau pinigų. ATAs tiesioginis skrydis iš New Yorko į Pabaltijį yra patogus, ekonomiškasis, ir labai paprastas. Juk Jūs visada to ir norėjote.

Dėl pigiausios kelionės į Pabaltijį skambinkit Jūsų kelionių agentui arba ATV.

800-382-5892

ATA
American Trans Air

Šios kainos yra nuostatinės kelionės kainos. Kiti prisidės kelionės sezonui. "Off peak" (po lėktuvų lėkimo) bilietus reikia užsisakyti bent 21 dieną prieš skrydį. Valdymo mokesčiai \$32.95 bus pridėti prie bilietų, išskyrus kitus už papildomą mokesčių. ATAs skrydis New York-Ryga vyksta penktadienį nuo 5/27/94 iki 10/11/94.

CLEVELANDE ir apylinkėse**DIENOS
VYRESNIESIEMS**

Pasakiška Penkiasdešimtųjų Pramoga (Fabulous Fifties Fling) – birželio 4 d. Sugarcreek miestelyje (7 mylios į vakarus nuo I-77 exit 83 State Rt. 39). Automobilių paroda, pasilinksminimas, žaidimai vaisės. Tel. 852-2473

Newton Falls – auto paroda, birželio 25 d., to miestelio centre. Tel. 872-0043 (skambinkite vakare).

Buffalo gentys: balandžio 8 – liepos 24 d. Clevelando gamtos muziejuje (Cleveland Museum of Natural History), 1 Wade Oval Dr. 19-kos skirtingų Amerikos indėnų genčių rankdarbių ir dailės gaminių paroda. Jie buvo atrasti 1832-34 m. ekspedicijos metu. Tel. 231-4600.

Ohio City Home Tour (vakariniame Cuyahoga upės krante), gegužės 15 d. Troleibusų kelionės pradeda-

mos nuo West 30th St. Ir Bridge Ave. Tel. 574-9165.

Naudokitės šia East Ohio Gas b-vės informacija grupių išskyloms arba pavieniui. Ger.J.

JURGINĖS ŠIMTMETIS

Šį rudenį Clevelando Šv. Jurgio parapija rugsėjo 11 d. specialiomis Mišiomis pradės šimtmečio sukakties apeigas. Toms išskilmėms celebruoti yra pakviestas vysk. Edward Pevec. Jis yra slovenas ir buvo kaimyninės Šv. Vito parapijos klebonas. Šimtmečio sukakties šventiniai metai užsibaigs 4 birželio 1995 m. 10:30 val. ryto Mišiomis. Jas atnašaus Clevelando vyskupas Anthony Pilla. Po Mišių parapijos salėje bus priėmimas ir pobūvis. Laukiama ir daugiau svečių, apie kuriuos pranešime sulaukę jų sutikimo. Ger.J.

Federal Savings Bank

PRAŠAU APLANKYTI MŪSŲ BANKĄ*HOME FEDERAL didžiuojasi būdama dalis jūsų apylinkės*

Nuo 1911, HOME FEDERAL padėjo tokioms šeimoms kaip jūsų gauti geromis sąlygomis paskolas ir patarnavimus finansinėse operacijose.

HOME FEDERAL siūlo šiuos patarnavimus:

- Aukštas palūkanas už santaupas
- Čekių santaupas
- Namų paskolas
- Paskolos namų remontams
- ir kitas paskolas labai palankiomis sąlygomis.

HOME Federal Savings Bank

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Darbo valandos:

Pirmadienio – ketvirtadienio	9:00 – 4:00
Pentadienį	9:00 – 6:00
Šeštadienį	9:00 – 2:00

Telefonas 529-3059

Rose Marie Balogh, Branch Manager

FDIC INSURED

EQUAL HOUSING LENDER

PARENGIMAI

1994 M.

• GEGUŽĖS 30 d. Memorial day – apeigos – mišios – pusryčiai rengia Katalikų karo veteranų postas 613 Šv. Jurgio Parapijoje 8:30 ryto.

• BIRŽELIO 12 d. – Tragiškojo Birželio minėjimas. Rengia Pabaltijiečių komitetas.

• LIEPOS 9 d. 6:00 v.v. Lietuvių Kultūrinių Darželių D-jos Vasaros vakaronė Gwinn Estate, Bratenahl, OH

• LIEPOS 10 d. Clevelando Pensininkų Klubu gegužinė. (Sekmadienį)

• LIEPOS 17 d. Šv. Jurgio parapijos gegužinė pradž. 11:30 ryto Šv. Jurgio sodyboje.

• LIEPOS 31 d. sekmadienį 12-tą valandą popiet, Lietuvos Šaulių Sąjungos Išeivijoje Žalgirio šaulių kuopos valdyba rengia gegužinę prie ežero Beachland parke 17815 Canterbury Road Clev.

• RUGPJŪČIO 7 d. L.K.V. Ramovės Gegužinė

• RUGPJŪČIO 14 d. DIRVOS IR VILTIES draugijos gegužinė įvyks L. ir V. Apanių sodyboje.

• RUGSĖJO 18 d. Virginijos Bruožytės-Muliolienės koncertas. Rengia skautininkų draugovė ir Dievo Motinos parapija.

• SPALIO 1 d. Pabaltijiečių vakaras. Rengia Clev. Pabaltijiečių komitetas (Lietuviai, latviai ir estai.)

• SPALIO 8 d. Los Angeles vyrų kvarteto koncertas Rengia vyr. skaučių Židyns.

• LAPKRIČIO 13 d. Šv. Jurgio Rudens Festivalis 11:30 – 3:30 p.p.

• LAPKRIČIO 19 d. L.K. Ramovės Lietuvos Kariuomenės Atkūrimo Minėjimas

• GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios – Šv. Jurgio parapijos salėje pradž. 9:30 v.v.

**atlanta
IMPORT-EXPORT Inc.**

2719 West 71th Street, Chicago, IL 60629
Tel. (312)434-2121 1-800-775-SEND

SKOKIE, CLEVELAND, ST. PETE BEACH, NEW YORK,
DETROIT, GRAND RAPIDS, KALAMAZOO, BALTIMORE,
PITTSBURGH, HOT SPRINGS, ST. LOUIS, ROCHESTER,

Pristatome siuntinius į namus

Jūsų giminėms Lietuvoje, Latvijoje,
Rusijoje, Ukrainoje, Baltarusijoje.
Skubiems siuntiniams: AIR CARGO
Amerikietiško maisto siuntiniai.

Pratęsiame vizas, ruošiamo iškvietimus.
Persiunčiame pinigų doleriais.

Visos paslaugos atliekamos greitai ir pigiai.

Clevelando skyriaus tel.: (216) 481-0011
639 East 185th Street • Cleveland, OH

**JAKUBS AND SON
Laidojimo Įstaiga**

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119
Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsina
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TAUPA**Lithuanian Credit Union**

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street • Cleveland, OH 44119
481-6677

DARBO VALANDOS

antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį * 9:00 vr – 4:00 pp *
penktadienį * 9:00 vr – 6:00 pp * šeštadienį * 9:00 vr – 12:00 pp *
sekmadienį parapijoje * 11:00 vr – 12:00 pp *

* Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000 *

MATAS REALTORS

NORMLS

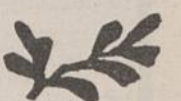

Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified
real estate appraiser

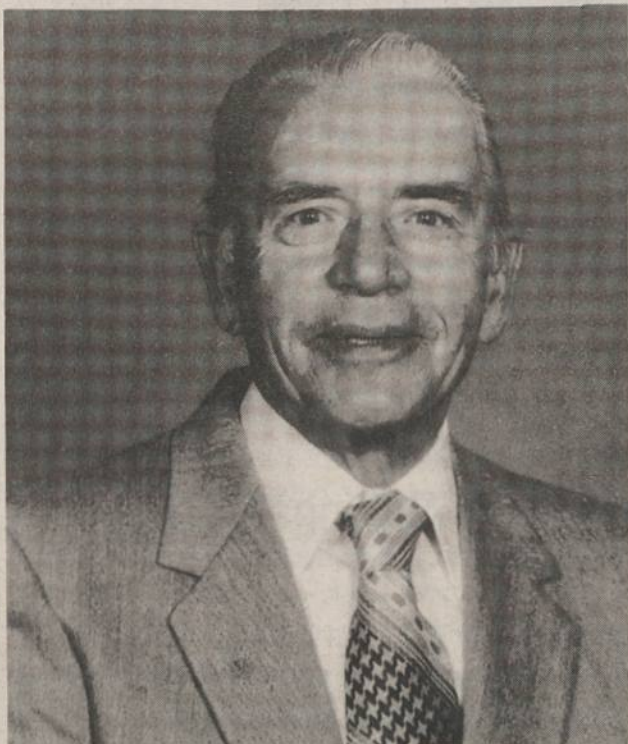
2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

DIRVA

A. † A. BALYS GRAŽULIS
1914.XII.10 – 1994. IV.2

DAR VIENAS...

Balandžio 2 dieną, sunkios ligos ir daugybės operacijų išvargintas, mirė dar vienas laisvos Lietuvos auginas kultūrininkas, visuomenininkas, rašytojas, žurnalistas Balys Gražulis. Balandžio mėnesio 16 dieną jo šeima, giminės ir būrelis draugų rinkosi į Švento Pijaus X bažnyčią Flinte, kuriame Balys buvo įsikūręs ir išgyvenęs daug smagių ir neapsakomai sunkių valan-

dų. Pastarųjų buvo turbūt daug daugiau, bet kai jos praeidavo, į Balio akis pažiūrėjęs, vargu ar kas būtų galėjęs tai apspėti.

Tie, kurie tą rytą rinkosi į bažnyčią, prieš altorių pamatė lietuvišku linu užtiestą stalelį, ant jo Balio paveikslą, o šalia jo dėžutė su tuo kas šioje svečioje žemėje bebuvo likę iš Balio, kadaise žvalaus, kūno – jo pelenai.

Susikaupusiam artimųjų būriui kunigas pasakė reikšmingą eulogiją, o po jos aukojo gedulingas šventas mišias. Susirinkę tą dieną atsisveikino su Balio pelenais, kurie buvo nuvežti į Chicagą ir balandžio 23 dieną palaidoti Švento Kazimiero kapinėse šalia anksčiau išėjusio sūnaus Rimanto. Atsisveikino su pelenais bet ne su pačiu Baliu, nes su juo vargu ar kas galėjo atsisveikinti. Artimiau su juo pabuvęs, nebegalėjai su juo visam atsiskirti. Tą gali kiekvienas suprasti, kas girdėjo Švento Kazimiero kapinėse Pilypo Naručio pasakytą atsisveikinimo žodį. Kapinėse laidojimo apeigas atliko ir kapo paminklą pašventino kun. Juozas Vaišnys, S.J.

Balys Gražulis gimė 1914 metais gruodžio mėn. 10 dieną Dzukijos Varėnoje, dainų, pasakų ir padavimų krašte. Dirbo Kauno radiofone. 1941 metų priešbolševikinio sukilimo metu, kaip to radiofono tarnautojas ir Lietuvos kariuomenės ilgametis puskarininkis, vadovavo radiofono užėmimui. Ir vokiečių okupacijos metu jame tebedirbo, o 1944 metais bėgdamas iš Lietuvos dar užkasė dalį radiofone esančių kultūrinių vertybių, kurios dabar, pagal jo nurodymus, jau surastos, iškastos ir atnaujinamos.

Spaudoje rašyti pradėjo 1932 metais, savo raštus spausdino "Karyje", rašė vaidinimus mėgėjų scenai,

kariuomenės radijo pusvalandžiams ir radijo vaidinimų jaunimui laidoms.

Atsidūręs Vokietijoje išleido brandžią novelių knygą "Bridė rugiuose", o persikėlęs čionai į Ameriką dar ir kitą "Sudužęs vaizdas". Šiomis knygomis jis užsirekomendavo kaip rimtas, nuoseklus, turiningas, jokių palaidų vėjų nesivaikęs ra-

šytojas. Bet gyvenimo sąlygų spaudžiamas daugiau knygų nebeišleido, nors šiaip rašė recenzijų ir straipsnių kultūros reikalais. Paliko parašytus savo jaunystės atsiminimus ir gražų pluoštą rankraščių. Juos šiuo metu globoja jo našlė Marija, kuri yra irgi nebe labai didelės sveikatos.

J.J.

TRISDEŠIMT ANTRAS

Dirvos novelės Konkursas

DVI PREMIJOS

Pirmoji – 500 dolerių

Antroji – 300 dolerių

skiriamos iš

A.A. SIMO KAŠELIONIO

palikimo, kurį tvarko Korp! Neo-Lithuania

Tema: Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

Apimtis: Novelė turi būti ne trumpesnė kaip 15 psl. mašinėle rašytą, su dvigubu tarpu.

Laikas: Paskutinė rankraščiui įteikti data 1994 metų rugsėjo 15 d. (pašto antspaudas).

Adresas rankraščiams siųsti:

Dirva, Novelės konkursas,
P.O. Box 19191
Cleveland, Ohio 44119-0191

Konkurse kviečiami dalyvauti visi lietuviai rašytojai, gyvenant Lietuvoje, JAV ar bet kuriam kitame krašte.

Paruošimas: Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti parašyti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slapyvardžiu. Tas pats slapyvardis užrašomas ant pridėdama uždaro vokelio, kuriame įdėta autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris. Tikslai laimėjusio vokelis bus atidarytas.

Nepremijuoti rankraščiai gražinami tikslai autoriams prašant, jų nurodytu adresu.

Jury komisija iš trijų narių sprendžia kas premijuotina paprasta balsų dauguma.

A. A. VALERIJA BANKAUSKIENEI

Amžinybėn iškeliavus, dukrą DANGUOLĘ ir žentą PETRĄ GRIGANAVIČIUS, anūką ŠARŪNĄ su šeima, seserį LELE su vyru JUOZU ŽVYNIU ir jų šiemą bei gimines ir artimuosius nuoširdžiai užjaučiame ir liūdime kartu.

*Gertrūda ir Česlovas Amolevičiai
Onutė ir Pranas Michelevičiai
Bronė ir Vytautas Mikliai
Irena ir Eurgenijus Slavinskai
Aldona ir Juozas Šulaičiai*

A. A. VALERIJA BANKAUSKIENEI

mirus, Jos dukrai DANGUOLEI ir Jos vyrui Korp! Neo-Lithuania padalinio nariui kolegai, PETRUI GRIGANAVIČIUI, Jų sūnaus šeimai, sesutei LELEI ir filisteriui JUOZUI ŽVYNIUI, bei Jų dukrų šeimoms reiškiame gilią užuojautą ir drauge liūdime

*Korp! Neo-Lithuania
Floridos padalinio
Valdyba ir nariai*

300,000 WINNERS A DAY.

JOIN IN THE WINNING.

The Ohio Lottery would like to thank the citizens of this great state for another record breaking sales year in 1993. Ohio Lottery's profit contributions to Ohio schools exceeded \$663,000,000, making everyone a winner. Thanks, Ohio!

George V. Voinovich
Governor of Ohio

Virgil E. Brown
Director, Ohio Lottery

All Ohio Lottery players are subject to laws and regulations of the Ohio Lottery Commission. For more information, call our Customer Relations Department, (216)787-3200, during regular business hours.